

ÇEVRE DOSTU SÜRDÜRÜLEBİLİR FİLM YAPIMI PRODÜKSİYON REHBERİ

Hazırlayanlar

Ekin Gündüz Özdemirci
Nurten Bayraktar

Kapadokya Üniversitesi Yayınları: 99

ISBN: 978-605-4448-98-2

DOI: 10.35250/kun/9786054448982

URL: <https://hdl.handle.net/20.500.12695/2892>

**Çevre Dostu Sürdürülebilir Film Yapımı: Prodüksiyon
Rehberi**

© Copyright, 2024, KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI
Sertifika No: 43348

Bu eser Creative Commons "BY-NC-SA" (Atıf-GayriTicari-
AynıLisanslaPaylaş) Lisansı ile lisanslanmıştır.

Yazarlar

Ekin Gündüz Özdemirci
Nurten Bayraktar

Proje Ekibi

Ekin Gündüz Özdemirci
Nurten Bayraktar
Caroline Ruddell
Niki Ashby
Sezen Kayhan

Proje Destekçileri

Zeynep Atakan (Yapımlab)
Kiraz Erdem (Atlantik Film)
Merve Selamet (Yuvam Dünya Derneği)
Ersin Gök (Sinema-TV Sendikası)

Tasarım

Elif Akbaba Yalçınkaya

Bu kitap British Council Going Global Partnerships programı
tarafından desteklenen "Sinema ve Medya Sektörlerinde
Çevresel Sürdürülebilirlik için Birleşmek" başlıklı proje
kapsamında hazırlanmıştır.

British Council Going Global Partnerships Programı tarafından desteklenen "Sinema ve Medya Sektörlerinde Çevresel Sürdürülebilirlik için Birleşmek" başlıklı proje kapsamında hazırlanmıştır.

Proje Ortakları

Proje Destekçileri

YAPIMLAB

ATLANTİK
F I L M

yuvam
dünya

SİNEMA
TELEVİZYON
SENDİKASI

The logo for Onde Kamera Arkada Dayanışma, featuring a blue square icon with a white camera lens inside, followed by the text "Onde Kamera Arkada Dayanışma" in a bold, sans-serif font.

www.ekofilmlatformu.com

İÇİNDEKİLER

Bir Yerden Başlamak... - <i>Dr. Ekin Gündüz Özdemirci</i>	5
EkoFilm:Sürdürülebilir Yapım Platformu Hakkında	6
Sürdürülebilirlik Kadrajından Sinema ve Medya Sektörü: Yeşil Dönüşüm ve Karbon Yönetimi - <i>Funda Apa Aslan</i>	9
Yaratıcı Bir Yapım Modeli Olarak Sürdürülebilir Film Yapımı - <i>Zeynep Atakan</i>	15
Sürdürülebilir Uygulamalar Sektörün Yeni Normali Olmalı - <i>Kiraz Erdem</i>	16
Yeşil Setler ve Film Sektörünün Sorumluluğu - <i>Ersin Gök</i>	17
Hikâye Değişirse Her Şey Değişir... - <i>Kıvılcım Pınar Kocabıyık</i>	18
Çevre Dostu, Sürdürülebilir Film Yapımı Nedir?	19
Çekim Öncesi Hazırlık Süreci	31
Prodüksiyon Uygulamaları - Enerji Verimliliği	37
Prodüksiyon Uygulamaları - Ulaşım ve Konaklama	46
Prodüksiyon Uygulamaları - Atık Yönetimi	53
Prodüksiyon Sonrası Uygulamalar	62
Çevresel Sürdürülebilirlik Uygulamalarının Sektördeki Çalışma Koşullarına Etkisi	67
Çevre Dostu Prodüksiyon Kontrol Listesi	70
Eğitim Modülleri	76
Faydalanılan Kaynaklar	81

Bir Yerden Başlamak...

Çevre Dostu, Sürdürülebilir Film Yapımı Prodüksiyon Rehberi, sürdürülebilir yapım uygulamaları konusunda yerel koşulları gözeterik pratik bilgiler sunan ilk kaynak olma özelliğini taşıyor.

Bu çalışma, British Council Going Global Partnerships Programı'nın desteği sayesinde gerçekleşti. Türkiye'de sinema ve medya sektörüne yön veren BAFTA veya CNC gibi kamu destekli özerk bir kurum bulunmadığı için yenilikçi araştırmalar ve girişimleri çoğaltmak açısından bu tür destekler oldukça önemli. İki yıl sürecek kapsamlı bir proje kapsamında hazırlanan bu rehberi, içerik üretimi hakkında bir rehber daha takip ediyor.

Projemiz, birleştirici bir yapı olarak yoluna devam etmesini umduğumuz **EkoFilm: Sürdürülebilir Yapım Platformu**'na hayat verdi. İlk bölümde EkoFilm Platformu'nun şu ana kadar yaptığı çalışmaların bir özetini bulabilirsiniz. Sadece öneriler içeren bir rehber değil, çevre dostu sürdürülebilir film yapımının küresel gelişmeler bağlamında önemini anlatan bir kaynak hazırlamak istedik. Çevre mühendisi **Funda Apa Aslan** dünyada sürdürülebilirlik politikalarını, Türkiye'deki etkilerini ve bunların yaratıcı endüstriler bağlamında önemini kaleme aldı. Proje destekçilerimiz **Yapımlab, Atlantik Film, Yuvam Dünya Derneği ve Sinema-TV Sendikası**nı temsilen **Zeynep Atakan, Kiraz Erdem, Kıvılcım Pınar Kocabıyık ve Ersin Gök** film ve medya sektörünün sürdürülebilir dönüşümdeki sorumluluğu ve etkisi üzerine fikirlerini paylaştı.

Nurten Bayraktar ile birlikte hazırladığımız diğer bölümlerde **film yapımının çevre etkisini, bu etkileri azaltmaya yönelik Türkiye'de uygulanabilecekleri, yurt dışından ve yurt içinden örnekleri** ele alarak öneriler sunduk. Çekim öncesi hazırlık, çekim süreci ve sonrasına dair bu pratik öneriler çevre dostu bir dönüşüm için yol haritası sunuyor.

Sürdürülebilirlik hedefini çevresel, sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan bir bütün olarak değerlendirmek gerekiyor. Bu nedenle, sektörün çevre etkisine yönelik düzenlemelerin **çalışma koşullarında yaratacağı etkileri** ayrı bir bölümde ele aldık. "**Çevre Dostu Prodüksiyon Kontrol Listesi**" ise rehberde bulunan önerileri özetliyor, buradaki tüm maddeleri işaretlemek ilk etapta mümkün olmasa da, bu uygulamaların 'bir yerden başlamak' için ilham vermesini umuyoruz.

Bu rehberin hazırlanmasına katkıda bulunan **Niki Ashby, Caroline Ruddell, Sezen Kayhan, Funda Apa Aslan, Zeynep Santiroğlu Sutherland, Serpil Altın, Korhan Uğur** ve proje destekçilerimize çok teşekkür ederiz.

Tüm sektörleri gezegenin sınırlarını esas alarak dönüştürmemiz gereken bir dönemdeyiz. Bu rehberin film ve medya sektörünün dönüşümü için yol gösterici olmasını, gönüllü çabalar ve karar alıcıların inisiyatifi ile birlikte hızla gelişmesini diliyoruz.

Dr. Ekin Gündüz Özdemirci
Proje Koordinatörü

EKO FİLM: Sürdürülebilir Yapım Platformu Hakkında

EkoFilm: Sürdürülebilir Yapım Platformu, **British Council Going Global Partnerships** programı Connect4Innovation: Birleşik Krallık-Türkiye Yükseköğretim Kurumsal Ortaklıklar Fonu tarafından desteklenen "Connect 4 Environmental Sustainability in Film and the Media (Sinema ve Medya Sektörlerinde Çevresel Sürdürülebilirlik için Birleşmek)" başlıklı proje kapsamında Ekim 2023'te kuruldu. Program, dünya genelindeki üniversiteleri ve eğitim paydaşlarını daha güçlü, adil, kapsayıcı ve uluslararası bağlantıları olan yüksek öğrenim; bilimsel, teknik ve mesleki eğitim için bir araya gelmeye teşvik ediyor.

Proje, **Kapadokya Üniversitesi Çevreci Beşerî Bilimler Uygulama ve Araştırma Merkezinin** yürütücülüğünde, dünyada film ve sürdürülebilirlik alanında öncü olan BAFTA albert Konsorsiyum'un eğitim partnerlerinden **Londra Brunel Üniversitesinin** ortaklığında hayata geçiyor. Kapadokya Üniversitesi Çevreci Beşerî Bilimler Merkezi ekibinden Dr. Ekin Gündüz Özdemirci ve Nurten Bayraktar tarafından hazırlanan projenin araştırma ekibinde akademisyen ve yönetmen Dr. Sezen Kayhan, Londra Brunel Üniversitesinden Dr. Caroline Ruddell ve Niki Ashby yer alıyor.

Üniversite, sektör ve sivil toplum iş birliğini öne çıkaran projenin destekçi kurumları arasında yapımcı Zeynep Atakan'ın kurucusu olduğu **YAPIMLAB** eğitim platformu, yönetmen Reha Erdem'in kurucularından olduğu **Atlantik Film** yapım şirketi, iklim krizi farkındalığını geliştirmek amacıyla topluma yarar projeleri ve sosyal farkındalık çalışmaları yürüten **Yuvam Dünya Derneği** ve film sektöründe çalışma koşullarını iyileştirme hedefiyle çalışan **Sinema-Televizyon Sendikası** bulunuyor.

Projenin başında Türkiye'deki film ve medya endüstrisinde en az 4 yıl deneyime sahip profesyonellerin çevresel sürdürülebilirliğe yönelik farkındalıklarını, görüşlerini ve beklentilerini anlamak ve raporlamak amacıyla anket ve mülakat çalışması yapıldı. Mayıs 2024'te yayınlanan **anket sonuç raporu** bu konuda yapılmış ilk araştırma olma özelliği taşıyor. 105 katılımcının yer aldığı anket çalışması, farklı uzmanlık alanlarından geniş bir yelpazede sektör profesyonellerine ulaşarak sektörde çalışanların meslek hayatlarında çevre dostu ve sürdürülebilir pratiklere yönelik tepkilerini ölçüyor.

Türkiye’de çevre dostu, sürdürülebilir film yapım girişimleri bağımsız sinemacıların gönüllü çalışmaları ile başladı. Bu girişimleri incelemek, bilimsel yöntemler ile raporlamak ve iyi örnekler olarak sunmak EkoFilm Platformu’nun öne çıkan hedeflerinden bir diğeridir. Bu doğrultuda, öne çıkan ilk girişimler olan Serpil Altın’ın *Bir Zamanlar Gelecek: 2121* (2022) ve Reha Erdem’in *Neandria* (2023) filmlerinin sürdürülebilir yapım uygulamalarına dair **raporlar** platformun web sitesinde yayımlandı.

Sürdürülebilir film yapım uygulamalarının benimsenmesi, prodüksiyonların çevreye zararlı etkilerini en aza indirmesi açısından son derece önemlidir. Ancak bu etkilerin ölçülmesi ve her prodüksiyona özgü strateji geliştirilmesi bu çabaların başarıyla sonuçlanmasında kritiktir. Sürdürülebilir bir prodüksiyon için çekim öncesinde senaryo üzerinde başlayan karbon ayak izi analizi ile karbon salımının fazla olacağı olası uygulamalar tespit edilerek bu etkileri azaltacak veya sıfırlayacak alternatif, çevre dostu uygulamaların planlaması yapılır. Karbon ayak izi ölçüm sistemleri içeriklerine göre birbirinden farklı yapıda olabilir ve ölçüme dahil edilen alanlar çoğaldıkça ölçüm sisteminin içeriği de çeşitlenir.

Her sektörün alışlagelmiş çalışma biçimlerinin ve yerel koşulların farklılaşması nedeniyle en doğru sonuca ulaşmak için karbon ayak izi hesaplama sistemleri geliştirilirken farklılıkların gözetilmesi gerekir. EkoFilm Platformu bu amaçla Türkiye’ye ve film yapımına özgü bir **karbon ayak izi ölçüm aracı** geliştirdi. Açık erişimde sunulan bu araç ile her türden film yapımının çevreye etkisi hakkında genel bilgi edinilebilir. Ölçüm aracının sağladığı sonuçlar, bu rehberdeki önerileri kullanmak ve çevre dostu uygulamaları benimsemek için prodüksiyona özgü plan yapmak adına genel bir yönlendirme sağlıyor.

Projenin önemli bir diğer çıktısı ise sinema ve medya bölümü öğrencilerine, ilgili alanlardaki eğitimcilere ve sektör çalışanlarına yönelik eğitim modülleri hazırlanması. 2025 yılı içinde tamamlanacak bu çıktılar ile Türkiye’de film ve medya sektörünün çevreye etkisini olumlu yönde değiştirmek için temel ihtiyaçların karşılanması hedefleniyor.

Rehberler Nasıl Hazırlandı?

Bu rehberlerin hazırlanması aşamasında nitel araştırma kapsamında, ulusal ve uluslararası literatür tarandı ve karşılaştırmalı olarak incelendi. Dünya genelinde film endüstrisinde çevresel sürdürülebilirlik çalışmalarına yön veren, bilgi ve teşvikleri sağlayan girişimler olan **Amerikan Yapımcılar Sendikası (PGA)**, **BAFTA albert**, **Ecoprod** ve **Green Film Network**'ün sunduğu yazılı ve görsel-işitsel yayınlardan faydalanıldı. Bu kaynaklara ek olarak, film sektörünün çevre etkisine, hikâye anlatıcılığı ve içerik yönetimi ile iklim iletişimini geliştirmeye odaklanan akademik çalışmalar incelendi. Film endüstrisinin çevresel etkilerini azaltmaya yönelik önlemleri ve bu konuda farkındalık yaratmaya yönelik stratejileri incelemek için geniş kapsamlı bir araştırma yürütüldü.

Bu araştırmanın bir parçası olarak **odak grup görüşmeleri** gerçekleştirildi. Bu görüşmelerde reklam ve film yapımcıları, uygulayıcı yapımcılar, dijital platformların Türkiye direktörleri, meslek örgütleri ve teknik departmanlarda deneyimli kişilerin görüşleri ele alındı. Odak grup görüşmelerinde, Türkiye'de uygulanabilir çözümleri belirlemek amacıyla, **sektör çalışanlarının motivasyonu ve karar alıcıları harekete geçirmek** gibi konular üzerinde duruldu.

Literatür taramasından ve görüşmelerden elde edilen bilgiler ışığında, dünya genelinde uygulanan uygulamaların Türkiye'deki işlevselliği değerlendirildi. Sektör temsilcilerinin yanı sıra Türkiye'deki sürdürülebilirlik gelişmelerini anlamak ve karbon ayak izi hesaplamada emisyon değerlerini doğrulamak amacıyla **çevre mühendisleri, sürdürülebilirlik danışmanlık firmaları** ve **iklim siyaseti uzmanlarıyla** da görüşüldü ve konuya dair yasal düzenlemeler incelendi. Bu doğrultuda, odak grup görüşmeleri sektördeki çeşitli paydaşların görüşlerini ve beklentilerini daha derinlemesine anlamak için önemli bir araç olarak kullanıldı ve Türkiye'de film ve medya sektöründe çevresel sürdürülebilirlik için somut adımların atılmasına yönelik değerli perspektifler sağladı.

Sürdürülebilirlik Kadrajından Sinema ve Medya Sektörü: Yeşil Dönüşüm ve Karbon Yönetimi

Funda Apa Aslan

*Çevre Mühendisi & Kurumsal Sürdürülebilirlik
Çözümleri Uzmanı*

Yeni bir dünyaya daha ihtiyacımız var! Evet doğru duydunuz, yeni bir dünya! Daha açık bir ifadeyle, dünyamıza dörtte üçü kadar daha dünya eklense şimdilik yetecek bize. Böyle devam edersek o da yeterli olmayabilir...

Bu bilgi, her yıl açıklanan Küresel Ayak İzi Ağı (GFN- Global Footprint Network) verilerinden. Küresel limit aşım gününe göre, adeta doğal kaynakları 1,75 dünyamız varmış gibi tüketiyoruz. Ekolojik kaynakların arzından daha yoğun tüketiminin olduğunu ifade eden limit aşım günü, 2023 yılında küresel çapta 2 Ağustos olarak hesaplanırken, Türkiye için 2 Haziran olarak tarihe not düşüldü. Bu da demek oluyor ki ülkemizde 2 Haziran' dan sonra gelen günleri gelecekte borçlanmaya başladık...

Oysa 1987 yılında yayımlanan, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından hazırlanan Ortak Geleceğimiz (Our Common Future) Brundlant Raporu'nda sürdürülebilir kalkınma '**Bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınma**' olarak tanımlanmıştı.

Yaşadığımız iklim değişikliğine bağlı küresel ısınma, doğal süreçlerle ortaya çıkan iklim dalgalanmalarından farklı; çünkü bu değişiklikler, insan etkinliklerinin büyük ölçüde katkıda bulunduğu antropojenik etmenlere bağlı olarak hızlanmıştır ve artık insanlık için bir iklim krizidir. Bilimsel araştırmalar fosil yakıt kullanımı, ormansızlaşma, enerji kullanım alışkanlıkları ve endüstriyel faaliyetlerin sera gazı salımını artırdığını ve bu durumun küresel iklimde belirgin değişikliklere yol açtığını göstermektedir.

Ortaya çıkan küresel ısınma, insanlık başta olmak üzere tüm canlılar için oldukça zor yaşam şartlarına gebe. Yüksek sıcaklık, su kıtlığı, gıda krizi, doğal kaynakların azalması, buzulların erimesi ile suların yükselmesi ve karaların sular altında kalması ve daha birçok etki...

Diğer yandan, 2015 yılının soğuk bir Paris akşamında, sıcak bir umut ışığı yakıldı ve gelecekteki nesiller için daha sürdürülebilir bir dünya yaratma umudunun temelleri atıldı. 2015 yılının aralık ayında Paris'te düzenlenen COP21'de (21. Taraflar Konferansı) **Paris İklim Anlaşması** kabul edildi. Toplamda 196 ülke ve Avrupa Birliği'nin imzalaması ve en az 55 ülkenin anlaşmayı onaylaması ve bu ülkelerin toplam küresel sera gazı emisyonlarının en az %55'ini temsil etmesi şartı 4 Kasım 2016'da sağlanarak anlaşma yürürlüğe girdi.

Anlaşma, küresel ısınmayı 2°C'nin altında tutma ve hatta mümkünse 1,5°C ile sınırlama hedefi etrafında tüm ülkelerin iş birliği sağlamasını hedefliyordu. Bu hedefi gerçekleştirebilmek için Avrupa Birliği, 11 Aralık 2019'da sanayi devriminden bu yana en büyük ekonomik ve toplumsal dönüşüm programı olan **AB Yeşil Mutabakatını** yayımladı. AB, Yeşil Mutabakatın ana hedeflerine ulaşmak için gerekli düzenlemeleri ve araçları sunduğu **55'e uyum paketini (Fit for 55)** 14 Temmuz 2021'de açıklayarak yeni bir ekonomik, çevresel ve toplumsal dönüşümün küresel çapta tohumunu attı. Bu büyük değişim ve dönüşüm paketi üretimden finansa, tarımdan teknolojiye, lojistikten enerji verimliliğine, binalardan yenilenebilir enerjiye, ekonomiye girdi sağlayan tüm sektörlerde iş ve iş yapış süreçlerini etkileyecek, dönüştürecek ve hatta kartların yeniden dağıtılmasına yol açacak bir dizi regülatif düzenlemeyi içeriyor.

Değişim ve dönüşümün ana hedefi ise karbon emisyonlarının **2030 yılına kadar** 1990 yılına göre **%55 azaltılması**.

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) gibi ilk etapta enerji yoğun sektörleri içine alan bir dizi mekanizma, bu paketin çıktılarında. SKDM özelinde bakmamız gerekirse, AB'ye ihracat yapılan demir çelik, çimento, alüminyum, gübre, elektrik ve hidrojen sektörlerinin ilgili ürünlerinin karbon içeriği artık neredeyse en önemli tercih seçeneği olacak. AB, birlik içerisindeki regülasyonları ile 2005'ten bu yana kontrol altında tutmaya çalıştığı karbon yönetimini artık AB'ye giren ürünlerde de denetlemeyi, karbon içeriğinin yüksekliğine göre tercih edilebilirliği azaltarak kıta Avrupası dışında da karbon yönetimini sağlamayı hedefliyor. İngiltere de 18 Aralık 2023'te yaptığı deklarasyon ile kendi SKDM'sini 2027 yılında devreye almayı planladığını açıkladı. Yakın gelecekte, tüm ürünler için karbon ayak izi ölçüm ve azaltım stratejilerinin uygulanmasının ve karbon yükü az olan ürünlerin tercih edilmesinin hem ihracatta hem de iç tüketimde önemli olacağını öngörmek mümkün.

Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi (AB ETS), AB içinde karbon emisyonlarını azaltmayı teşvik ederken, **SKDM**, AB'ye ithal edilen mallarla karbon girişine engel olmak veya AB'deki sıkı çevresel düzenlemelerden kaçmak isteyen üreticinin daha az sıkı ülkelerde ürettiği karbon yoğun ürünlerin AB'ye girişini, yani "karbon sızıntısını" önlemek için ve küresel karbon azaltım çabalarının desteklenmesi için geliştirilen mekanizmalardır.

Ülkemizin bu resimdeki yeri ise 22 Nisan 2016 yılında imzacısı olduğu Paris İklim Anlaşmasının 6 Ekim 2021'de TBMM'de onaylanması ile **net sıfır emisyon hedefinin 2053 yılına kadar** gerçekleşmesi kararlılığı ile şekillenmektedir.

Özellikle AB'nin 3. en büyük ithalatçısı konumunda olan ülkemizin, doğru stratejiler ve hedefler belirleyerek stratejik planlamalar yapması ve bunları uygulamaya koyması, hem küresel çapta çevresel sorumluluğunu yerine getirmesi hem de ekonomik rekabetçiliğini sürdürülebilir bir şekilde güçlendirmesi için oldukça önemlidir.

Ülkemizin 2053 Net Sıfır Emisyon hedefi ve Ulusal Katkı Beyanı doğrultusunda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yayımlanan **İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı'nda**, ulusal ETS'nin **2024-2026** yılları arasında hayata geçirileceği belirtiliyor.

Ulusal ETS ve beraberinde getireceği azaltım stratejileri her ne kadar kısa vadede karbon yoğun sektörleri hedef alıyormuş gibi görünse de orta ve uzun vadede tüm sektörlerin doğrudan ya da dolaylı olarak odak noktası olacaktır. Ulusal ETS kurulmasının ardından, doğru ve etkin uygulanmasını takip eden süreçte, bunun ithal edeceğimiz ürünler için de ulusal SKDM'nin temelini oluşturması milli ajandamızın önemli noktalarından biri olmalıdır. Böylece yurtiçindeki üretici için rekabet alanı sağlanmış olacaktır.

İklim değişikliği ve doğal kaynakların azalması, beraberinde gelen uluslararası düzenleme ve yaklaşımların, küresel çapta ekonomi modellerinde değişikliklere neden olacağından ve hatta kartların yeniden dağıtılmasına yol açacak değişiklikler olduğundan bahsetmiştik. Değişen yeryüzü koşulları, yaşam koşullarımızın, üretim ve tüketim alışkanlıklarımızın, yöntem ve süreçlerimizin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini ve revize etmemiz gereken aşamaları hızlıca belirlemek zorunda olduğumuzu bangır bangır bağırıyor adeta. Bu noktada, iklim krizi ile mücadelenin, kültürel, sosyal ve çevresel değişimlere gebe olan bir konu olduğunu söylesek hata etmiş olmayız.

UNESCO ve diğer kaynaklara göre, **yaratıcı endüstriler önümüzdeki yıllarda küresel ekonominin %10'unu oluşturacak** şekilde büyümeyi hedefliyor. Bu büyümenin bir parçası olarak, sinema ve medya sektörü de çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine katkıda bulunmalı.

Sinema ve medya sektörü, **dijitalleşme ve yenilikçi prodüksiyon teknikleri** ile karbon ayak izini azaltabileceği gibi, bu sektörler **kamuoyunu bilinçlendirme ve sürdürülebilir uygulamaları teşvik etme** konusunda güçlü bir etkiye sahip.

Bu sorumluluğunun ve etkisinin farkında olan sinema ve medya sektörü, küresel olarak yeşil dönüşüm sürecine adapte olma ve sürdürülebilirlik ilkelerini benimseme yolunda önemli adımlar da atıyor. Hem üretim süreçlerinde hem de içeriklerinde çevresel etkileri azaltmak için çeşitli stratejiler geliştiriyor.

Yeşil prodüksiyon teknikleri, enerji verimliliği sağlayan ekipmanların kullanımı, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş ve karbon ayak izini azaltma yolları bu sürecin merkezinde yer alıyor. Ayrıca sürdürülebilirlik odaklı içeriklerin artması da sektörün bu yöndeki ilerleyişini destekliyor. Küresel ölçekte yeşil dönüşümün bir parçası olarak sinema ve medya sektörünün de gelecekte daha yeşil, daha sürdürülebilir bir yapıya doğru ilerlemeye devam etmesinin gerekliliği aşikar.

Ulusal çerçeveden baktığımızda, son 15 yılda **Türkiye, ABD ve İngiltere'den sonra en büyük dizi ihracatçısı olarak dikkat çekiyor** ve bu sektördeki büyüme, çevresel sürdürülebilirlik açısından yeni fırsatlar ve sorumluluklar doğuruyor. Dizi ve film prodüksiyonları, enerji yoğun süreçler ve geniş çapta kaynak kullanımı gerektiriyor. Bu nedenle, sektörde karbon ayak izini azaltma çabaları, yeşil enerji kullanımı teşvikleri ve sürdürülebilir prodüksiyon teknikleri üzerine odaklanmak oldukça önemli. Türkiye'nin bu alandaki liderliği, çevresel etkileri minimize eden yenilikçi yaklaşımlar geliştirerek küresel sürdürülebilirlik çabalarına katkıda bulunabilecek bir potansiyeli de beraberinde getiriyor. Bu bağlamda, sektörün karbon emisyonlarını azaltma ve yeşil geçiş sürecine adapte olma konusunda liderlik rolü üstlenmesi, hem ekonomik rekabet gücünü korumasına hem de küresel çevresel hedeflere katkıda bulunmasına olanak sağlayabilecek.

2021, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma için Uluslararası Yaratıcı Ekonomi Yılı olarak ilan edildi. BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, yaratıcı sektörün önemini kabul ediyor ve küresel kalkınma planına kültür ve yaratıcı endüstrileri de dahil ediyor. Bu sektörleri teşvik etmenin, yaşam kalitesini artırmak, inovasyonu geliştirmek ve daha dirençli bir ekonomi oluşturmak gibi uzun vadeli faydalar sağladığı ortaya konuyor. Yaratıcı ekonomi, gelir, istihdam ve ihracat açısından dünya ekonomisinin en hızlı büyüyen sektörlerinden biri. Ancak, fırsatlar eşit dağılmamış ve büyümenin çevresel etkileri ağır olabilir. Şu anda, yaratıcı ekonomiyi daha kapsayıcı ve sürdürülebilir hale getirme şansı mevcut, özellikle **etki yatırımı** ile desteklendiğinde.

Bu noktada etki yatırımlarının öneminden bahsetmekte fayda var. **Etki yatırımı**, yatırım yaparken parasal kâr elde etmenin yanında **sosyal ve çevresel anlamda pozitif etkiler yaratmaya da öncelik** veren yatırım anlayışı olarak tanımlanmıştır.

Etki yatırımı ile yatırımcılar, şirketleri ve endüstrileri değerli amaçlar doğrultusunda destekleyerek **sosyal ve çevresel faydalar üretebilir** ve aynı zamanda **kâr elde edebilir**. Sinema ve medya sektörünü de içine alan kültürel ve yaratıcı endüstriler, yatırımcılar için etki yatırımı yapabilecekleri ve küresel sürdürülebilirliğe katkı sağlayabilecekleri önemli bir alandır. Bu sektörler, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal sorumluluk projeleri aracılığıyla **hem ekonomik hem de toplumsal faydalar** yaratabilir.

Sinema ve medya sektörü, sürdürülebilir prodüksiyon teknikleri, yeşil enerji kullanımı ve toplumsal farkındalığı artıran projelerle bu alanın potansiyelini en iyi şekilde değerlendirebilir. **Büyük şirketler, bu tür projelere yatırım yaparak hem karbon ayak izlerini azaltabilir hem de topluma olumlu katkılarda bulunabilirler.**

Hal böyleyken sadece en fazla kirletici sektörlerden sera gazı salımlarını azaltma duyarlılığını beklemek de kafamızı kuma gömmekten öte bir davranış olmayacaktır. Hepimiz, her birimiz, elimizi taşın altına koymalıyız ve tüm diğer faaliyet, sektör, durum ve davranışlarda, **iklim değişikliğinin boyutu, temiz enerjinin önemi, sürdürülebilirliğin insanlık için anlamı konularına odaklanmalıyız.**

Her birimizin bireysel katkıları ve farkındalığı, küresel sorunlara karşı ortak bir çözüm bulma ve çözümün bir parçası olma yolunda kritik bir rol oynayabilir. **Gelecek nesillerin yaşanabilir bir dünya bulabilmesi için hep birlikte hareket etme ve sürdürülebilir bir geleceği inşa etme sorumluluğunu taşımalıyız.**

Yaratıcı Bir Yapım Modeli Olarak Sürdürülebilir Film Yapımı

Zeynep Atakan

Yapımcı & Yapımlab Kurucusu

Film üretimi pek çok aşamadan oluşan bir çalışma ve bu çalışmalar sırasında özellikle tüketim çok fazla. Sektörde uzun yıllardır tüketimin sonuçlarının sorgulanmadığı ve bu konuda farkındalık olmadan devam eden bir yapı var. Bu nedenle çevre dostu uygulamaların başlaması çok değerli. Bu gelişmeler üretilen içerikten bağımsız, başka bir '**yaratıcı yapım modeline**' dönüşerek hem ekonomik kalkınma hem de sosyal sorumluluğu barındıran bir yapı oluşturacak.

Bugüne kadar gelen alışkanlıkları değiştirmek zor olsa da başlamak ve yol almak gerekiyor. Endüstriye sarf malzeme üretenlerin dönüşümü, setteki tüketim alışkanlıklarının gözden geçirilmesi, geri dönüşüm ve ileri dönüşüm modellerinin uygulanması, yeme-içme alışkanlıklarında, ışık ve set malzemelerinde çevre dostu değişimlerin benimsenmesi, çekim alanlarında oluşan zararın telafisine yönelik çözümler üretilmesi önemli kazanımlar sağlayacaktır.

Bu noktada her filmin karbon ve su ayak izinin hesaplanması, teşvik edici fonların geliştirilmesi, yatırımcıların yapımcılarla birlikte bu konuya önem vermeleri hem sektör hem de dünyamız için çok değerli. Dünyada yaygınlaşan bu tip çalışmalar, Türkiye'de de başladı.

Bu bilincin yapımcı-yönetmen-senarist iş birliği ile yayılması çok önemli. Aynı zamanda üniversitelerde sinema-TV ve medya bölümleri başta olmak üzere tüm programlarda ve meslek eğitimlerinde bu konuda eğitim sağlanmalıdır. Sürdürülebilirliği benimseyen projeler için sertifika sistemi geliştirilmesi ve bunun yapımcılara avantaj sağlaması teşvik edici olacaktır.

Sürdürülebilir Uygulamalar Sektörün Yeni Normali Olmalı

Kiraz Erdem

Sürdürülebilir Yapım Sorumlusu - Atlantik Film

Film yapımında hızla yaygınlaşan çevre dostu uygulamalar henüz Türkiye’de tam olarak benimsenemedi. Çeşitli alanlarda ‘yeşil prodüksiyon’ girişimleri başladı ancak hâlâ çekim sürecini zorlaştıracak bir tercih gibi algılanabiliyor. Alışlagelmiş setlerin daha az çaba gerektirdiği ve daha kolay olduğu düşünülüyor. Halbuki *Neandria* (2023) tecrübemizde küçük bir değişimle ne kadar büyük farklar yaratabildiğimizi ve bu sürecin sanıldığı kadar zorlayıcı olmadığını gördük. Şimdi hedefimiz bu tecrübemizi film sektörüyle paylaşarak bu uygulamaların yaygınlaşmasını sağlamak.

Film sektöründe, yapım süreci ve içerik üretiminde çevre dostu uygulamaların yaygınlaşması için bu uygulamaların yapılabilirliğini göstermek oldukça önemli. Çevre dostu uygulamalar oldukça çeşitlidir. Bunların başında enerji kaynaklarının, kâğıt ve plastik gibi malzemelerin tüketimini en aza indirmek gelir. Aynı zamanda çevreye, bitki örtüsüne ve hayvan türlerine zarar vermeyen çözümler tercih edilmeli; çalışma bölgesinin toplumsal yapısına ve üretim biçimlerine zarar verebilecek uygulamalardan da kaçınılmalıdır. Bu alanda farklı çözümler bulmak için bilgi ve yaratıcılığı devreye sokmak gerekiyor. Arayışın kendisi ise keyifli ve yaratıcı bir süreç.

Çevre dostu uygulamalara ilginin artması ve yaygınlaşması sayesinde sürdürülebilir film yapımını kolaylaştıracak yeni imkânlar da gelişecektir. Bu yaygınlaşmayla birlikte önümüzdeki yıllarda dünya genelinde gördüğümüz şartlar Türkiye’ye adapte edilebilir, sürdürülebilir film yapmak oldukça kolay hale gelebilir ve tüm film sektörünün yeni normali bu olabilir.

Film sektörü, farklı fikirleri ve hayatları özel perspektiflerle sunarak çevresine ilham verme gücüne sahip. Dünyamız için bu kadar kritik bir konuda, herkesi adım atmaya teşvik etmek için önemli bir rol oynayabilir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için anlatılan hikâyenin yanı sıra hikâyenin oluşum sürecinin de buna hizmet etmesi gerekiyor. Ayrıca film sektörü, içerisinde birçok farklı sektörü barındırıyor. Örneğin; bir set kurarken mimari uygulamalar yapıyor veya filmin tanıtımı esnasında çeşitli yöntemlerle reklam veriliyor. Film sektöründe oluşacak değişim birçok farklı alanda yeni çözümlerin üretilmesini teşvik edebilir.

Yeşil Setler ve Film Sektörünün Sorumluluğu

Ersin Gök

Görüntü Yönetmeni & Sinema-TV Sendikası

Yeşil Setler Sorumlusu

Sinema-Televizyon Sendikası olarak sürdürülebilir bir sektörün geleceğimiz için hayati önemde olduğuna inanıyoruz. Bu doğrultuda yeşil set uygulamalarını teşvik etmek, hem çalışanlarımızın haklarını korumak hem de çevreye duyarlı bir üretim süreci oluşturmak adına önemli bir adım.

Enerji tüketimini azaltmak, atıkları minimize etmek ve ileri dönüşüm uygulamalarını hayata geçirmek için kapsamlı araştırmalar yaptık. Yeşil Setler Kampanyası ile sektörde farkındalık yaratıyor, daha çevreci ve sorumlu bir üretim modelini tüm yapım süreçlerine yaymayı hedefliyoruz. Bu çalışmalar, hem mesleki hakların korunması hem de gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakma sorumluluğumuzun bir parçasıdır.

Hem yurt dışı hem de ülkemizden örneklerini incelediğimiz yeşil set pratiklerini sektörümüzde hayata geçirmek için çalışıyoruz. Setlerde güneş enerjisi kullanımı, yakıt tüketimini azaltmaya yönelik çözümler ve su sebilleri gibi çevreci adımları web sayfamız ve sosyal medya hesaplarımızda paylaşarak sektörü bu konuda bilgilendirmeye, motive etmeye devam ediyoruz. İyi örneklerin yaygınlaşması için daha derin araştırmalar yaparak hem ülkemizde hem de dünyada sürdürülebilir set uygulamalarının öncüsü olmayı amaçlıyoruz.

Sorumlu tüketim ve üretimin geleceğin anahtarı olduğunu biliyoruz. Bu nedenle minimum enerji tüketimi ve minimum atık üreten bir üretim biçimini benimseyerek çevre dostu bir sektör için kararlılıkla çalışıyoruz.

Hikâye Değişirse Her Şey Değişir...

Kıvılcım Pınar Kocabıyık

Yuvam Dünya Derneği Yönetim Kurulu Başkanı ve Kurucu Üyesi

Bizimle aynı dünyada yaşayan 10 kişiden 4'ünün iklim değişikliğini hiç duymadığını biliyor muydunuz? Bu neredeyse 2 milyar insan demek. Yale Üniversitesi 'Climate Communications' bölümünün yaptığı en güncel araştırma sonuçlarında ortaya çıkan bu gerçek, beraberinde bir gerçeği daha açığa çıkardı. Bu kişiler aynı zamanda iklim krizinin yıkıcı etkilerine karşı en kırılgan gruplar. Sonuçlara ilk ve en sert şekilde maruz kalan ama bu krizin ortaya çıkmasında en az rolü olanlar. Dolayısıyla dünya genelinde temel bilgiyi yayarak farkındalığı hala artırmamız gerekiyor.

Birçok gelişmiş ülkede konu ne kadar iyi bilinirse bilinsin iklim değişikliği bir kriz, bir aciliyet olarak görülüyor. Sebebi ise çoğu insanın durumu zaman ve mesafe açısından hala uzak bir sorun olarak görmesi. "Evet var, ancak kendi ülkemi, topluluğumu, arkadaşlarımı, ailemi ve beni etkileyecek bir sorun değil" gibi düşünmenin sonucunda iklim krizi psikolojik olarak uzak ve insanların duyduğu ama neden bu kadar önemli olduğunu ve acilen harekete geçmemiz gerektiğini anlamadıkları bir konu haline geliyor. Dolayısıyla bu durum, kitlesel iletişim ve kültürel iletişim araçlarında yer alması gereken bir çağrı. Cep telefonlarımız ve çeşitli sosyal medya platformları sayesinde hepimizin birer hikâye anlatıcısına dönüştüğü günümüzde bu sadece gazetelerin ya da televizyon programlarının anlatabileceği bir hikâye değil.

İklim değişikliğinin tam burada, şu anda ve dünyanın her yerinde gerçekleştiğini, şimdiden çok fazla insanı etkilediğini ve maalesef gelecek yıllarda 1.5 dereceyi, hatta ötesini aşarak sonuçların geri dönülemez olabileceğini anlatacak olanlar bizleriz. Dolayısıyla yapmamız gereken çok fazla iletişim var.

Yuvam Dünya Derneği'nde biz, bu iletişim ihtiyacını bilimsel hikâye anlatıcılığı ile gidermeye çalışıyoruz. Bilim Kurulumuzdan aldığımız bilgiyi toplumun her bir bireyinin anlayacağı yalınlığa getiriyoruz. Dünyanın en büyük dizi ve film üreticilerinden biri olan bir ülkede yaşayan hikâye anlatıcıları olarak daha fazla yaratıcının neslimizin hikayesi haline gelen iklim krizi ile mücadeleyi anlatması gerektiğine inanıyoruz. EkoFilm: Sürdürülebilir Yapım Platformu'nun çıkardığı bu rehber ile kaynak yönetimi anlayışımızın iklim dostu bir biçimde değişmesi ve gezegendeki canlılığın devamı için gereken dönüşümü teşvik edecek hikâyelerin çoğalması konusunda ilham olmayı amaçlıyoruz. Çünkü biliyoruz ki hikâye değişirse her şey değişir ve bu hikâyeyi değiştirebilecek son nesil biziz.

Çevre Dostu, Sürdürülebilir Film Yapımı Nedir?

Çevre Dostu, Sürdürülebilir Film Yapımı Nedir?

Sinema, televizyon ve dijital platformlar gibi mecralar için üretilen film, dizi, reklam ve diğer yapımları kapsayan film yapımının her aşamada çevreye zararlı etkisini azaltmaya, sektörde ve sektör aracılığıyla toplumda ekolojik duyarlılığı yaygınlaştırmaya yönelik çabalar "çevre dostu", "sürdürülebilir" veya "yeşil" film yapımı olarak biliniyor.

Sürdürülebilirlik, ekolojik kaygılarla birlikte yaygınlaşmaya başlamış bir kavram olsa da çevre ile birlikte toplumsal, kültürel ve ekonomik alandaki uygulamalar ve hedefler için de kullanılıyor. **Film endüstrisinde sürdürülebilirlik konusu film yapımında çevre dostu uygulamaların yanı sıra adil çalışma koşulları, sosyal ve kültürel kapsayıcılık, finansal kaynaklara adil erişim gibi birçok konuyu kapsıyor.** Fakat bu rehberlerde Türkiye'de film yapımının çevresel sürdürülebilirlik boyutuna odaklanıyoruz. Sürdürülebilirliğin tüm boyutlarının birbirine bağlı olmasıyla çevresel sürdürülebilirlik alanındaki gelişmeler zaman içerisinde sosyal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirliğe de etki edecek ve bu alanlardaki gelişmelerle birleşecektir.

Film yapımı, birçok doğal kaynağın tüketimine dayalı olan ve farklı sektörlerin bir arada çalışmasını gerektiren bir üretim süreci. Tüm endüstriyel süreçler gibi film yapımı da enerji ve hammadde girdisine, ulaşım ve nakliye hizmetlerine dayalı. Bunların tamamı fosil yakıtların kullanımına bağlı olarak karbon ayak izine ve diğer çevresel etkilere yol açıyor. Ayrıca film yapım sürecinde üretilen her türlü atığın da ekolojik ayak izi bulunuyor.

Bir bireyin, bir ülkenin veya bir kuruluşun sürdürdüğü faaliyetler sonucu atmosfere saldıgı sera gazlarının karbondioksit cinsinden karşılığı **karbon ayak izi** olarak adlandırılır. Ev ve işyerlerinde enerji ve ulaşım kaynaklı fosil yakıt tüketimi gibi ihtiyaçlar doğrudan karbon ayak izini ifade ederken ürünlerin imalatından bertaraf edilmesine kadar tüm endüstriyel süreçlerden kaynaklı salımlar dolaylı karbon ayak izini oluşturur.

Çekim öncesi hazırlık, çekim süreci ve sonrası aşamalarının her birinde çevreye verilen zararı en aza indirmeye çalışmak **"sürdürülebilir prodüksiyon"** uygulamalarını ifade ederken bir yapımın hikayesine ekolojik duyarlılığı dahil etme çabaları ise **"sürdürülebilir içerik üretimi"** kapsamına giriyor.

Küresel film endüstrisinde görülen büyüme, daha sürdürülebilir uygulamalara geçişin gerekliliğini de ortaya koyuyor. Özellikle dijital platformların gelişimi, yapım ve dağıtım süreçlerinde öneminin artması bu büyümenin bir göstergesi. Bu platformların ABD ve Avrupa pazarlarında 2024 ile 2027 arasındaki tahmini yıllık büyüme oranının %8'in üzerinde olacağı tahmin ediliyor, bu da içerik talebinde önemli bir artış olacağını gösteriyor.

Tüketilen kaynakların yeniden üretimini sağlamak ve oluşan atıkların bertaraf edilmesi için kullanılan verimli toprak ve su alanına **ekolojik ayak izi** denir. Bir bireyin, topluluğun ya da faaliyetin tükettiği kaynakların yeniden üretilmesi ve tüketim sonucu ortaya çıkan atığın bertarafı için gereken biyolojik olarak verimli toprak ve su alanı ekolojik ayak izi hesaplamaları ile belirlenir ve küresel hektar (kha) ile ifade edilir. Ekolojik ayak izi; otlak ve orman alanı, balıkçılık sahası, tarım arazisi, yapılaşmış alan ve karbon ayak izi olmak üzere altı bileşenden oluşur ve **ekolojik ayak izinde en büyük pay %55'lik oranla karbon ayak izidir**.

Türkiye'de de durum farklı değil. Her yıl yüzün üzerinde dizi üretilirken başta Ortadoğu ve Balkan ülkeleri olmak üzere ABD'den Şili'ye, Çin'den Rusya'ya dünyanın dört bir yanına pazarlanan Türk dizilerinin en az 400 milyon izleyicisi olduğu öngörülüyor.

Dizi/film ihracatında Türkiye, en fazla dizi ihraç eden ABD'den sonra en hızlı artış gösteren ihracatçı konumunda yer alıyor, 15 yılda 60 kat artarak 750 milyon dolara ulaşan dizi ve film ihracatının yakın gelecekte 1 milyar dolara ulaşması hedefleniyor. Bu rakamlar, sektördeki üretim ile birlikte film endüstrisinin karbon ayak izinin de artacağına işaret ediyor. Ekolojik kriz çağında, her sektörde olduğu gibi film endüstrisinde de **büyümenin sadece kârlı değil aynı zamanda çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan sorumlu olması** üzerine düşünmek çok daha önemli. Büyüme ve sürdürülebilirliğin nasıl bir arada olabileceği konusu ise "sürdürülebilir kalkınma" yaklaşımının temel çelişkisi.

Türkiye'nin 2021 yılında Paris Anlaşması'nı onaylaması ile birlikte sera gazı salımını azaltmaya yönelik koyduğu hedef 2053'e kadar net sıfır karbon. Anlaşmaya taraf olan tüm ülkelerin azaltım stratejileri uluslararası bir hedefe yönelik; küresel ısınma eşiği olan 2 °C 'nin aşılmaması. Tıpkı bazı ülkelerin olduğu gibi bazı sektörlerin de çevre etkisi daha fazla ve o sektörlerde azaltım hedefi daha öncelikli olsa da sektörlerin iç içe geçtiği mevcut ekonomik yapıda tedarik zinciriyle genişleyen bir karbon ayak izi bulunuyor. Bu açıdan, bilimin öngördüğü olumsuz senaryoların* gerçekleşmemesi için yaşamsal bir mesele olan iklim krizi ve çevre sorunlarıyla mücadele herkesin katılımını, **tüm iş ve yaşam pratiklerinde ve belki de en önemlisi kültürde ekolojik değerlere doğru dönüşümü** gerektiriyor.

Film sektörü, hikâyeler aracılığıyla davranış ve değerler üzerinde etki yaratma gücüne sahip olmasıyla çok önemli bir konuma sahip. Fakat atık üretimi ve kaynak tüketiminin yoğun olduğu ve birçok tedarikçinin dahil olduğu bir üretim süreci hakim. Ayrıca içerikler çevre dostu değerler yaratma konusunda yeterince sorumluluk taşıyor. Bu nedenle, film endüstrisi içinde öncelikle farkındalık yaratma ve ardından iyi uygulamaları teşvik etme konusunda yapılacak çok iş bulunuyor.

*Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) raporlarına göre hazırlanan, "Ayrı Dünyalar: Üç Olası Daha Sıcak Dünyanın Hikayesi" başlıklı [infografiği](#) inceleyebilirsiniz.

Gelişmiş ekonomilere sahip ülkelerde sürdürülebilir film yapımındaki ilerlemeler, film endüstrisine yön veren bu ülkelerde bu konuda güçlü bir motivasyon ve etkili girişimler olduğunu gösteriyor. Çevre dostu uygulamaların finansman kaynakları açısından da avantaj sağlamaya başladığı ve tedarikçiler, film platoları ve sektör profesyonelleri için yeni fırsatlar yarattığı görülüyor.

Film Yapımının Karbon Ayak İzi

Bir film yapımının ortalama karbon ayak izi şu verilere bakılarak hesaplanıyor:

- Enerji tüketimi
- Ulaşım ve konaklama
- Atık yönetimi
- Malzeme kullanımı
- Gıda tüketimi

Yapılan araştırmaların ortaya koyduğu verilere göre, **en fazla karbon salımı genellikle enerji ve yakıt kullanımı kaynaklı**. 2006 yılında yayınlanan Kaliforniya Üniversitesi (UCLA) raporu "Film Endüstrisinde Sürdürülebilirlik" film ve televizyon yapımlarının çevresel etkileri üzerine yapılan ilk detaylı çalışmaydı. Bu rapor, film endüstrisinin Los Angeles bölgesinde hava kirliliğine en büyük katkıyı yapan sektör olduğunu ve havacılık, turizm, tekstil ve yarı iletken üretimi gibi sektörleri geride bıraktığını ortaya koydu. Film endüstrisinin enerji tüketimi ve sera gazı emisyonlarının ise havacılık ve tekstil endüstrileri ile kıyaslanabilir seviyede olduğu tespit edildi.

Film yapımının boyutu çevre etkisi ile doğru orantılı, bir filmin bütçesi ve çekim süresi arttıkça karbon ayak izi de büyüyor.

70 milyon dolar ve üzerinde bütçeye sahip bir gişe filminin karbon ayak izi **2500-3500 ton** civarında; 8-10 haftalık çekim süresine sahip yüksek bütçeli bir filmin **500-700 ton**; yaklaşık 4 haftalık bir çekim süresi olan düşük bütçeli bir yapımın ise **100-250 ton** arasında bir karbon ayak izi var.

Bir ton karbon salımının yaklaşık olarak İstanbul-Londra arasında gidiş-dönüş bir uçuşa, 6000 km benzinli araba yolculuğuna ya da Türkiye'de kişi başına yıllık ortalama elektrik tüketimine karşılık geldiği söylenbilir.

Bir gişe filminin enerji tüketimi ile New York Times Meydanının beş günlük enerji ihtiyacının karşılanabileceği, yakıt tüketiminin ortalama bir araç deposunu 11.478 kez dolduracak seviyede olduğu, plastik şişe tüketiminin ise yaklaşık 168 kişinin yıllık tüketimine karşılık geldiği belirtiliyor.

Uluslararası Girişimler ve Teşvikler

Dünyada 2000'li yılların başında gelişmeye başlayan sürdürülebilir film yapımı girişimlerinde Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri'nin başı çektiğini söyleyebiliriz.

Amerikan Yapımcılar Birliği (PGA) bünyesinde kurulan [PGA Green](#) ve stüdyolar ile yayıncılardan oluşan [Sustainable Entertainment Alliance](#) 2010 yılından bu yana [Green Production Guide](#) ile sürdürülebilir yapım konusunda kaynak ve yönlendirme sağlıyor. Birleşik Krallık'ta BAFTA ve BBC işbirliği ile 2011 yılında kurulan [BAFTA albert Konsorsiyum](#) film ve TV sektörünün desteğiyle sürdürülebilirlik çabalarına yön veriyor.

Kanada'da Creative BC bünyesinde kurulan [Reel Green](#), Fransa'da 2009 yılında Film Paris Region, Canal + gibi ülkenin önde gelen medya kurumlarının işbirliğiyle kurulan [Ecoprod](#), Almanya'da Hamburg Schleswig-Holstein Film Fonu (Filmförderung Hamburg Schleswig-Holstein) işbirliğiyle 2011 yılında kurulan [Green Film Shooting](#) ve Potsdam İklim Etkisi Araştırma Enstitüsü ile Konrad Wolf Film ve Televizyon Üniversitesi ortaklığında yürütülen araştırma sonucu kurulan [Green Film](#) girişimi, Belçika merkezli bölgesel film fonu [The Flanders Audiovisual Fund](#)'ın 2013'ten beri devam eden sürdürülebilir yapım çalışmaları, 2015 yılında kurulan Hollanda film fonu destekli [Green Filmmaking](#) ve 2017 yılında Trentino Film Komisyonu girişimi olarak kurulan [Green Film](#), Lower Avusturya Film Komisyonu (LAFC) tarafından kurulan [Evergreen Prisma](#) öne çıkan diğer uluslararası girişimler.

PGA Green ve BAFTA albert Konsorsiyumun geliştirdiği karbon ayak izi hesaplama araçları yaygın olarak başka ülkelerin yapımlarında da kullanılıyor. PGA Green karbon ayak izi hesaplama aracını kullanan ve **PEACH (Production Environmental Actions Checklist)** adlı çevre dostu uygulamalar kontrol listesini doldurarak belli bir puana ulaşan yapımlar **Environmental Media Association (EMA)** tarafından verilen Green ya da Gold Seal sertifikasına başvurabiliyor. EMA ayrıca her yıl çevre dostu içeriğe sahip film yapımlarını ödüllendiriyor.

Emisyonlarını ölçmek için albert karbon ayak izi hesaplama aracını kullanan ve çevre etkisini azaltmak için bir karbon eylem planı geliştirerek alınan önlemlerin kanıtlarını sunan yapımlar BAFTA albert sertifikası için başvurabiliyor. BBC, ITV, Channel 4, UKTV, Sky, TG4 ve Netflix Birleşik Krallık'taki tüm yapımları için **BAFTA albert sertifikası** talep ediyor.

Bu kurumlar ile çalışan yapımlar karbon ayak izlerini hesaplamak ve emisyonlarını azaltmak için albert ile çalışmak zorunda. Britanya Film Enstitüsü (BFI) fonlarına başvuru için de yapımın çevre etkisini azaltmaya yönelik bir strateji sunulması, fon almaya hak kazanan tüm yapımların BAFTA albert sertifikası alması gerekiyor.

Fransız Ecoprod'un da **Carbon'Clap** adlı bir karbon ayak izi hesaplama aracı bulunuyor.

Mart 2023'ten bu yana **Fransız Ulusal Sinema ve Hareketli Görüntü Merkezi (CNC)** tarafından finanse edilen her yapıma karbon ayak izi ölçümü ve azaltım stratejisi beyan etme zorunluluğu getirildi. Ocak 2024 itibariyle ise karbon ayak izi azaltımı fon başvurusu için zorunlu bir kriter haline geldi.

Avusturya'da LAFC Evergreen Prisma girişimi kapsamında bir karbon ayak izi ölçüm aracı sunuyor. Sürdürülebilir yapım önerileri ve ülke genelinde film sektörüne sürdürülebilir hizmet sağlayan tedarikçiler ile ilgili yönlendirmeler sağlayan girişim aynı zamanda sektöre ve öğrencilere yönelik eğitimler de düzenliyor. Avusturya'nın Tirol eyaletinde bulunan Cine Tirol Film Komisyonu'nun da [Green Filming Tirol](#) adlı ayrı bir sürdürülebilir yapım girişimi bulunuyor. Avusturya 2023'ten beri sürdürülebilir yapımlara %5 vergi iadesi teşviği sunuyor.

Almanya'da kamu fonuna başvuran yapımların Kültür ve Medya Bakanlığı, eyaletlerin film destekleme kuruluşları ve Alman Federal Film Kurulu (FFA) tarafından belirlenen ekolojik standartları uygulaması 1 Temmuz 2023'ten itibaren zorunlu hale geldi.

22 maddeden oluşan bu standartların en az 17 tanesini karşılayan yapımlar [Green Motion](#) sertifikası almaya hak kazanıyor. Ayrıca Green Film girişimi üyesi olan RTL, SKY, Constantin Film, Bavaria Film ve Netflix Almanya gibi ülkenin önde gelen medya kuruluşları da kendi yapımlarında bu ekolojik standartların uygulanması konusunda ortak bir karar aldı. Almanya'da çekim yapacak olan yabancı bir yapım şirketi de olsa bu standartları uygulama zorunluluğu olacak.

Trentino Film Komisyonu tarafından kurulan **Green Film** girişimi de 2019 yılından bu yana bir puanlama ve buna bağlı olarak sertifika sistemi sunuyor. İtalya başta olmak üzere Avrupa genelinde de kullanılan puanlama kriterleri karbon ayak izi hesaplaması kadar kapsamlı veriler ortaya koymuyor. Kriterleri karşılayarak belli bir puanın üzerine çıkan yapımlar sertifikaya başvurabiliyor.

Avrupa genelinde hemen hemen tüm bölgesel film komisyonlarının sürdürülebilir film yapımını gündemine aldığını, özel bir girişimin olmadığı ülkelerde de komisyonların web sitelerinde öneriler ve kaynaklar sunan sürdürülebilirlik sayfalarının yer aldığını görüyoruz. [Norveç](#), [Finlandiya](#), [Çek Cumhuriyeti](#), [Brüksel](#), [Portekiz](#), [Slovakya](#) Film Komisyonlarını örnek gösterebiliriz. İspanya'da da dört farklı bölgesel film komisyonu ve ofisi ([Barcelona](#), [Tenerife](#), [Cantabria](#), [Malaga](#)) bu konuya dikkat çekiyor. İrlanda'da ise [Screen Ireland](#) sürdürülebilir film yapımı ile ilgili zorunlu uygulamalar listesi ortaya koyarken aynı zamanda öneriler de paylaşıyor.

Eğitim ortaklığı da uluslararası sŸrdŸrŸlebilir film yapımı girişimleri tarafından Ÿnemsenen bir konu. Birleşik Krallık'ta albert Konsorsiyum 30'un Ÿzerinde Ÿniversite ile işbirliği yaparak hem eğitmenler hem de Ÿđrenciler için eğitimler dŸzenliyor. **The Flanders Audiovisual Fund** da Belçika'daki film okullarında eğitimler dŸzenliyor, eğitmenlere derslerde kullanabilecekleri kaynaklar sunuyor. PGA Green ve Sustainable Entertainment Alliance desteğiyle kurulan **Green Film School Alliance (GFSA)**, ABD'de 27 film okulu ile birlikte alışıyor. EMA ile geliştirilen, Ÿđrenci filmlerine Ÿzel bir Green Seal sertifika teşviği de bulunuyor.

DŸnyada film sektŸrŸnde birçok ulusal girişim birbirinden ayrı olarak sŸrdŸrŸlebilirlik çalışmaları yŸrŸtŸyor. Karbon ayak izi hesaplama araçlarında kullanılan ulusal verilerde, çalışma ve tedarik koşullarında gŸzlenen farklılıklar yerel uygulamaların Ÿnemini gŸsterse de çeşitli sektŸrlerde olduğu gibi film yapımında da sŸrdŸrŸlebilirlik konusunda uluslararası ya da bŸlgesel standartların belirlenmesi bu uygulamaların yaygınlaşmasını da teşvik edebilir.

Yakın zamanda, Avrupa bŸlgesinin en Ÿnemli kŸltŸrel destek fonu olan **Eurimages'**in sŸrdŸrŸlebilir film yapımı konusunda eğitim platformu geliştirmeye yŸnelik bir proje çağrısına çıkması belki de bu standartlaşmanın bir adımı olarak gŸrŸlebilir. 2024 itibariyle başlayan bu proje kapsamında, Fransız girişim **Ecoprod**, Eurimages Ÿye Ÿlkelerinde ve diğer Ÿlkelerde film profesyonellerinin mesleki becerilerini geliştirmek amacıyla sŸrdŸrŸlebilir film yapımı konusunda uzmanlaşmış bir **e-Ÿđrenme platformu** geliştirecek.

Türkiye’de Sürdürülebilir Film Yapımı Algısı ve Beklentiler

Çevresel tartışmaların Türkiye’de film endüstrisinde nasıl ortaya çıktığına baktığımızda Avrupa ya da Kuzey Amerika’dan farklı bir durum olduğunu söyleyebiliriz. Birleşik Krallık’ta BAFTA ve BFI, Fransa’da Ulusal Sinema Merkezi (CNC) veya ABD’de Amerikan Yapımcılar Birliği (PGA) gibi devlet veya devlet destekli kurumsal organlar ya da ulusal düzeyde sektöre yön veren bağımsız kuruluşlar tarafından yönlendirilen düzenlemeler ile yukarıdan aşağıya doğru bir gelişme varken Türkiye’de aşağıdan yukarıya doğru bir inisiyatif olduğu görülüyor. Türkiye’de sürdürülebilir film yapımı şu anda çoğunlukla bağımsız yapımlar tarafından gönüllü olarak benimseniyor ve **etik bir yaklaşım** olarak karşımıza çıkıyor.

Film endüstrisinde sürdürülebilirlik algısı ve beklentilerini gözlemek amacıyla film yapım sürecinin çeşitli departmanlarından 100’den fazla sektör temsilcisi ile gerçekleştirdiğimiz anket, röportajlar ve odak grup görüşmeleri sektörün çevresel etkisinin sorgulandığını, **iklim krizi ve çevresel çözümler hakkında genel bir bilgi talebi olduğunu gösteriyor.**

Yürüttüğümüz anket çalışmasına göre katılımcıların yaklaşık yarısı çevre dostu yapım hakkında önceden bilgi sahibiydi; %38’i kendini sürdürülebilir film yapımı ile çok ilgili, %53’ü ilgili olarak tanımladı ve yalnızca %8’i nötr kaldı. Çoğu katılımcı daha önce çevre dostu setlerde çalışmamıştı; ancak çalışmış olanlar, bu uygulamaların günlük davranışlarını etkilediğini belirtti.

Film endüstrisinde özellikle reklam çekimleri sırasında **kişiyeye özel karavanlar ve ajanslara sunulan ikramlar gibi lüks harcamalar** konusunda belirgin bir sorgulama olduğu gözlemlendi. Birçok kişi setlerde en çok atılan öğelerin kullanımının aslında gereksiz olduğunu vurguladı, dolayısıyla atık yönetimi kritik bir endişe kaynağı olarak dikkat çekti. En fazla atığın **açık büfe kaynaklı gıda israfından, tek kullanımlık malzemelerden, kostüm ve dekor malzemelerinde ikinci el kültürünün eksikliğinden** kaynaklandığı belirtildi.

ANKET SONUÇLARI

Sektörde sürdürülebilir film yapımının yaygınlaşması için yapımcıların ve ekip üyelerinin çevre dostu uygulamalar konusunda eğitilmesi en önemli faktör olarak görülüyor.

Ayrıca finansal teşviklerin sağlanması ve sürdürülebilirlik kriterlerinin film fonlarına entegre edilmesi de önemli stratejiler olarak vurgulanıyor. Film endüstrisinde çevre dostu uygulamaları benimsemenin önündeki başlıca engeller ise şunlar olarak görülüyor:

- Sürdürülebilir yapım uzmanlığının eksikliği
- Hızlı tempolu bir sektörde bu uygulamaların ekstra planlama gerektirmesi
- Sürdürülebilirliğin maliyetleri artırdığı inancı
- Çevre dostu ürünlerde sınırlı tedarik imkanları ve ikinci el malzemelerin yaygın kullanılmaması

Geri bildirimler, Türkiye’de film endüstrisinde çevresel sürdürülebilirliğin yaygınlaşmasının **yapısal sorunlar ve çalışma koşulları ile bağlantılı** olduğunu da vurguluyor. Serbest çalışmanın yaygın olması, yoğun çalışma programları ve son dakika değişiklikleri gibi durumlar çevresel uygulamaların önünde engel olarak görülüyor. Bu engelleri aşmak **endüstrinin sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarda sürdürülebilirlik bağlamında yeniden şekillenmesini** gerektiriyor. Anket sonucu değerlendirme raporunun tamamına [buradan](#) ulaşılabilir.

Türkiye'den Örnek Uygulamalar

2021 yılında İstanbul Planlama Ajansı'nın düzenlediği "İklim Krizi ile Mücadelede Kültür-Sanatın Rolü" çalıştayında eğlence sektöründe sürdürülebilirlik konusu ile ilgili geniş çaplı bir yuvarlak masa tartışması yapıldı. IKSIV'nin öncülüğünde Doç.Dr.Hande Parker'in hazırladığı 2021 tarihli "[Ekolojik Dönüşüm için Kültür ve Sanat](#)" [raporu](#) Hollanda ve Birleşik Krallık'taki uygulamaları inceleyerek konuya dair bir fikir sundu.

EkoFilm Platformu'nun da 2023 yılında bir panel ile dahil olduğu, proje destekçimiz Zeynep Atakan'ın sanat yönetmenliğini yaptığı **Sabancı Vakfı Kısa Film Platformu'nun 2023 yılında Avrupa Film Komisyonu Sürdürülebilirlik Ödülü'nü** alması da yerelde önemli bir gelişme. Geçtiğimiz yıl teması "Su Krizi" olan yarışma, hem tematik olarak hem de organizasyon yapısında çevre duyarlılığını bir kriter olarak benimsemesi nedeniyle bu ödülü aldı. **TRT World** tarafından düzenlenen **Humanitarian Film Festival 2023** yılında [İklim Farkındalığı Ödülü](#) adlı özel bir kategori açarak iklim krizi ve çevre sorunlarını ele alan filmleri ödüllendirmeye başladı. Sinema-TV Sendikası'nın 2024 yılında yayınlanan çalışma ilkeleri içinde "yeşil setler" ile ilgili bir teşvik çabası bulunuyor.

Türkiye'de sürdürülebilir yapımlara öncülük eden ise iki bağımsız film oldu. Bu filmler, çevre bilincine sahip temaları nedeniyle hikaye anlatımıyla uyumu gözeterek çevre dostu film yapımına geçişe etik bir mesele olarak yaklaştılar.

Serpil Altın'ın yönettiği **Bir Zamanlar Bir Gelecek: 2121** iklim krizi ve kıtlık nedeniyle Dünya'nın yaşanmaz hale geldiği ve hayatta kalan insanların yer altında yaşadığı 21. yüzyılın sonunda geçen bir kıyamet hikayesi. Reha Erdem'in yönettiği **Neandria**'nın ana konusu ise koşu yarışlarına hazırlanan genç bir kızın küçük bir köyde hayatta kalma mücadelesi ve bölge için planlanan bir taş ocağı projesi etrafında şekilleniyor. Her iki filmde de **çevre bilinci senaryo aşamasında başlıyor** ve sürdürülebilir üretimi tercih etme kararı bir vicdan meselesi olarak karşımıza çıkıyor.

Her iki film de ekiplerin sürdürülebilir uygulamalar konusunda deneyimsiz olmaları nedeniyle zorluklar yaşadı. Bu uygulamalar başlangıçta ekstra iş olarak görülse de kısa bir süre sonra rutin hale geldi. Çevresel sorumluluğu benimsemek ekip ruhunu güçlendirerek çekimi tamamlamanın ötesinde daha büyük bir amaca katkıda bulunma motivasyonu sağladı. Ancak çekimlerin yapıldığı dönemde henüz EkoFilm Platformu tarafından yayımlanmamış olan sektöre özel [karbon ayak izi hesaplama](#) aracının olmaması ve uygun fiyatlı çevre dostu malzemelere, örneğin LED lambalar ve drone ışıklara, sınırlı erişim nedeniyle zorluklar yaşandı. Buna rağmen iki film de tek kullanımlık malzemelerin, karavanların ve jeneratörlerin kullanılmadığı bir set ortamı yaratarak enerji tasarrufu sağladı ve karbon ayak izini azalttı. Filmlerin sürdürülebilir yapım süreci ile ilgili detaylı örnek uygulama incelemelerimize [buradan](#) ulaşılabilir.

Türkiye’de film endüstrisinde sürdürülebilir yapımı yaygınlaştırmak ve daha geniş ölçekte bir etki yaratmak için bu gibi bireysel girişimlerin ötesinde **stratejik müdahaleler** gerekiyor. Uluslararası örneklerde olduğu gibi, **sektöre yön veren kurumlar ve kamu işbirliği** ile küresel film endüstrisinde yaşanan gelişmeleri yakalamak ve yakın geleceğin sürdürülebilir ekonomisine entegre olmak mümkün. Mevcut sektör çalışanlarının yanında geleceğin profesyonellerini bu yönde yetiştirmenin önemini de yeniden vurgulamak gerekli. Bu anlamda film eğitimine sürdürülebilirliğin dahil edilmesi için **akademi işbirliğinin** esas alınması önemli. Yeni gelişen bir iş alanı olan **sürdürülebilir yapım danışmanlığı ve takibi** konusunda uzmanlaşma imkanı, istihdam yaratma ve sosyal sürdürülebilirliği destekleme potansiyeline sahip.

Çekim Öncesi Hazırlık

Çekim Öncesi Hazırlık

Sürdürülebilir yapım uygulamaları çekim başlamadan senaryo üzerinde olası karbon ayak izi hesaplaması ile başlıyor. Senaryo dökümündeki bilgileri kullanarak karbon ayak izi hesaplama aracına gireceğiniz tahmini veriler, tüm çekim sürecinin olası karbon ayak izini ortaya koyuyor.

Her şeyden önce ekip motivasyonu

Çevresel sürdürülebilirliğin film yapımının tüm aşamalarında önceliğiniz olduğunu tüm ekibe anlatın. Bunun için yaratıcı ve eğlenceli yöntemler geliştirebilirsiniz:

- Sürdürülebilirlik danışmanı ile çalışabilir ve bu konuda bilgiye sahip bir sürdürülebilir yapım ekibi oluşturabilirsiniz.
- Çevresel sürdürülebilirliğin iklim krizi çağında her sektörün sorumluluğu olduğunu ekibinize nedenleri ile anlatın. İklim krizini de içine alan ekolojik krizin gündelik yaşamdaki karşılığı hakkında farkındalık yaratın.
- Alacağınız önlemler ile yaratacağınız farkı rakamlar ve veriler ile ifade etmek her zaman etkili olacaktır.
- Çevre dostu uygulamaların tüm ekibin ortak sorumluluğu olduğunu ve çekimi bitirmek dışında daha büyük bir amaca hep birlikte katkıda bulunacağınızı anlatın.
- Ekibi çevre dostu uygulamaları sahiplenmeye teşvik edici stratejiler oluşturun.

İYİ UYGULAMA

Bir Zamanlar Gelecek: 2121 ve ***Neandria*** filmlerinin çekimleri başlamadan önce yönetmenlerin çevre dostu yapım niyeti hakkında ekipler bilgilendirildi. Atık ayrıştırma kuralları, kullan-at malzemelerin olmayacağı gibi konularda ön bilgilendirme yapıldı. Her iki filmde de ekiplere yapım sürecinde kullanabilecekleri kolay taşınır su mataraları hediye edildi.

Ölçemediğiniz şeyi yönetemezsiniz.

EkoFilm Platformu'nun hazırladığı [sektöre özgü karbon ayak izi hesaplama aracını](#) kullanarak çekimler başlamadan önce tüm yapım sürecinin olası karbon ayak izini hesaplayın. **Olası karbon ayak izini azaltmak için bir strateji geliştirin:**

- Hangi alanlarda değişiklikler yapabileceğinizi ve bu değişikliklerden sonra nasıl bir sonuç elde ettiğinizi görmek için hesaplama aracına olasılıkları girerek çeşitli denemeler yapın. Bu sizin **prodüksiyon öncesi tahmini karbon ayak izi** sonucunuzu gösterecek.
- Çekim süresince yapılan harcama ve tüketim verilerini düzenli olarak hesaplama aracına girin. Çekim sonunda elde ettiğiniz **gerçekleşmiş karbon ayak izi raporunu** en baştaki tahmini rapor ile karşılaştırın ve **kazanımlarınızı değerlendirin.**

Türkiye'de farklı ölçeklerdeki film üretimlerinin karbon ayak izi hesaplanarak yerel bir veri tabanı oluşturulması ile karbon ayak izini azaltmaya yönelik yerele özel ve daha etkili stratejiler oluşturmak mümkün olacak. EkoFilm Platformu önümüzdeki dönemde buna yönelik çalışmalar yürütmeyi hedefliyor.

Çevre Dostu Ön Hazırlık

Tüm tercihlerinizi atık hiyerarşisine göre sırasıyla "**önleme, azaltma, yeniden kullanma ve geri dönüşüm**" prensiplerini gözeterek yapın. Çoğunlukla ofiste geçen ön hazırlık sürecinde yapabileceğiniz çevre dostu tercihler:

Enerji tasarrufu

Ofis ortamında enerji ihtiyacını yenilenebilir kaynaklardan elde etmek ve mekan gezileri gibi seyahatleri elektrikli araçlar ile gerçekleştirmek fosil yakıt kaynaklı imkanlara kıyasla en ideal çözümler. Fakat yerel koşullarda bunun büyük oranda karşılanması henüz zor olabilir. Yine de enerji tasarrufu mümkün.

- İmkanlar dahilinde her ihtiyaç için **enerji verimli ürünler** kullanın. Ofis aydınlatması için enerji tasarruflu ampuller, daha az enerji tüketen elektrikli ve elektronik aletler tercih edebilirsiniz.
- Mekan gezileri ve ön hazırlık sürecindeki diğer seyahatler için **daha az araç kullanabilir, araç paylaşımını** teşvik edebilir ve mümkün olan durumlarda **toplu taşımayı** tercih edebilirsiniz.
- Şehir dışı çekimlerde kullanılacak mekanların seçimi için **yerel ekiplerden** destek alarak daha uzun seyahatleri önleyebilirsiniz.
- **Kullanılmayan cihazları ve ışıkları kapalı tutarak** enerji verimliliği sağlayabilirsiniz. Ayrıca **elektronik cihazlarınızın ömrünü uzatarak** ve **ikinci el ürünleri** tercih ederek enerji ve atık üretimi konusunda olumlu bir adım atabilirsiniz.

Kağıt tasarrufu

- Mümkün olduğunca kağıt yerine **dijital dökümanlar** kullanın.
- **Geri dönüştürülmüş kağıt** satın alın.
- Yazıcıdan çıktı alınması gerekli ise **çift taraflı ve siyah beyaz baskı** tercih edin.

1 ton kağıt üretimi için kesilen ağaç sayısı ortalama 24, bu da 200.000 civarında A4 kağıda eşit oluyor. Kağıt kullanımının önlenemeyeceği durumlarda geri dönüştürülmüş kağıt tercih ederek üretim sürecindeki doğal kaynak ve enerji tüketiminin azaltılmasına destek olmak mümkün. 1 ton kağıdın atık kağıttan üretilmesiyle 17 adet çam ağacının kesilmesi, 1750 litre yakıt tüketimi ve 38,8 ton suyun israf edilmesi önlenabiliyor.

Atık yönetimi

- Kağıt, karton, plastik, pil, elektrik-elektronik aletler gibi tamamen veya kısmen geri dönüştürülebilir atıkları ayrıştırarak **geri dönüşüme** gönderin.
- Ofiste su tüketimi için **sebil ya da atık su tasarruflu bir arıtma sistemi** kullanarak pet şişe tüketiminin önüne geçebilirsiniz.
- Kullan-at karton ya da plastik bardaklar yerine **yeniden kullanılabilir bardaklar** bulundurarak ve **matara** kullanımını teşvik ederek atığı önleyebilirsiniz.

Yemek tercihleri

- Ofis ortamında **mevsimsel ürünler** ile yapılan ve çoğunlukla **sebze ağırlıklı** yemeklerin, **yeniden kullanılabilir malzemeler ile servis** edilmesi en ideal uygulama. Yemek sipariş edilmesi gerektiğinde yerel üreticilerin, sebze ağırlıklı ve kullan at malzemeler kullanmadan servis ettikleri gıdaları tercih etmeye çalışın. [Etsiz Pazartesi](#) gibi uluslararası hareketleri destekleyen bir yemek planı ile bilinç yaratabilirsiniz.
- Artan gıdayı çöpe atmak yerine değerlendirmenin yollarını araştırın; yakında **kompost** yapan yerler varsa gübreye dönüşmeleri için bu mekanlara ulaştırabilir, **hayvan barınakları** ile paylaşabilirsiniz.

Bir gıdanın üretim noktasından tüketiciye ulaşana kadar geçen mesafe, bu süreçte harcanan enerji ve karbon salımını belirler ve "**gıda kilometresi**" olarak ifade edilir. Yerel olarak üretilen gıdaları ithal etmeyerek daha çevreci tercihler yapmak, bir miktar araştırmayla mümkündür. Küresel ticaret çikolata, kahve ve tropik meyveler gibi yerel olarak yetişmeyen ürünleri tüketmeye teşvik eder. Ancak bu ürünlerin gıda kilometresi yüksek olacağından üretim yerinin etik ve sürdürülebilir olması büyük önem taşır. Türkiye'de üretilen çikolatayı tercih etmek ya da adil ticaret sertifikalı kahve satın almak, daha bilinçli seçimler yapmamızı sağlayabilir.

Küresel ısınmayla mücadelede en etkili yöntemlerden birisi **et tüketimini azaltmak**. Gıda ve Tarım Örgütü'ne (FAO) göre, hayvancılık endüstrisi küresel ısınmanın sebebi olan sera gazı salımının %15'inden sorumlu. Bu rakam, ulaşım araçlarının karbon salımından daha yüksek. Su kaynaklarının yaklaşık %70'i endüstriyel et üretimi için ve yeryüzündeki arazilerin yarısına yakını hayvan yemi üretimi ve otlatma için kullanılıyor. Londra merkezli araştırma kurumu Chatham House tarafından yayınlanan [rapora](#) göre nüfusun çoğunluğunun yeme alışkanlıklarını et değil **sebze ağırlıklı** olarak değiştirmesi, **küresel ısınmanın ilerleyişini yavaşlatacak** etkiye sahip.

Çevrimiçi toplantılar

Yüz yüze toplantılar yerine görüntülü aramaları tercih edin.

İşbirlikleri

Hazırlık sürecini sizin için kolaylaştırabilecek kurumlarla işbirlikleri yapabilir, bu süreçte alacağınız önlemleri sosyal faydaya dönüştürebilirsiniz. Örneğin;

- Ofiste artan gıdayı hayvan barınaklarına ulaştırmak için hayvan hakları konusunda çalışan bir sivil toplum kuruluşuyla ya da doğrudan barınaklar ile işbirliği yapabilirsiniz.
- Geri dönüştürülebilir atıkları değerlendirmek üzere kampanyalar yürüten kurumlarla anlaşarak ilgili atıkları ulaştırabilirsiniz (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı "[Atma, Bağışla](#)" Kampanyası, TEMA Vakfı'nın [Kullanılmış Kağıt Bağış](#) kampanyası, TAP Derneği'nin [Atık Pil Toplama](#) hizmeti vb.).

Tedarikçi Seçimi

Mümkün olan her tedarik alanında sürdürülebilirlik politikası olan firmalar ile çalışmayı tercih edebilirsiniz. Bu bazen çevre dostu ürünler üreten bazen de çevresel ve toplumsal fayda için çalışan veya ödenek ayıran bir firma olabilir.

Prodüksiyon Uygulamaları

Prodüksiyon Uygulamaları

Enerji Verimliliği

Film yapımında fosil yakıt dayalı enerji kaynakları yoğun bir şekilde kullanılıyor. Bundan kaynaklanan karbon ayak izini azaltmaya yönelik alternatif ve çevre dostu enerji kaynaklarının kullanımı ise birçok çevresel ve ekonomik avantajı beraberinde getiriyor. Aşağıda önerilen birkaç temel değişiklik ile enerji tüketimini önemli ölçüde azaltabilirsiniz.

Fosil yakıt kaynaklı jeneratör kullanımını azaltarak başlayın.

Şebeke elektriğine erişilemediği durumlarda yedek güç için sıklıkla jeneratörler kullanılıyor. Genellikle benzin veya dizel gibi kaynaklar ile çalışan jeneratörler, fosil yakıt tüketen diğer tüm araçlar gibi çevreye zararlıdır.

Fosil yakıtlı jeneratörler ekipman verimliliği ve yerel kirlilik açısından da olumsuz etkiler taşır. Bu olumsuz etkiler sera gazı haricinde kirlenici farklı gazların açığa çıkması, sıvı yakıtın dökülmesi veya sızması ve ekipmanın temizlenme ihtiyacı gibi dezavantajlı unsurları içerir.

Film setlerinde enerji verimliliğini artırmak ve çevre zararını azaltmak için ilk adımınız dizel jeneratör kullanımından kaçınmak veya kullanımını en aza indirmek olmalıdır.

En ideal çözüm tamamıyla yenilenebilir enerji kullanan jeneratörlerin tercih edilmesidir. Güneş enerjisi ile çalışan **solar jeneratörlerin** Türkiye’de tedariki mümkün.

Yenilenebilir enerji nedir?

Yenilenebilir enerji, doğal çevrede **sürekli veya tekrarlanabilir** şekilde bulunan kaynaklardan elde edilir. Güneş, rüzgar, biyokütle, jeotermal ve dalga enerjisi gibi doğal kaynaklar kullanılır. Fosil yakıtların aksine bu kaynaklar zamanla tükenmez ve kömür, petrol ve doğalgaz gibi yenilenemeyen enerjilere alternatif olarak kullanılabilir.

İYİ UYGULAMA

Anima İstanbul ve Octopus reklam çekimlerinde yenilenebilir enerji kaynakları kullanmaya başladı. Anima bir reklam çekiminde tüm ışık ve kamera ekipmanı için ihtiyaç duyulan enerjiyi güneş enerjisi ile elde etti. Octopus tarafından çekilen bir reklamın setinde ise güneş enerjisinden enerji depolayan sistemler kullanıldı, böylece normalde kullanılacak olan 2 jeneratörden birisine ihtiyaç kalmadı. Dış çekimlerde güneş panellerinin olması kablo kullanımını azaltarak zamandan tasarruf edilmesini sağladı.

İYİ UYGULAMA

20th Century Fox'un yapımı ***The Amateur*** (2024) filminin Türkiye'deki çekimlerini üstlenen AZ Celtic Films, Ecoflow marka çevre dostu elektrikli jeneratörler kullandı. Güneş enerjisiyle çalışan bu sessiz jeneratörler, 3 saat gibi kısa bir sürede şarj edilip 500W'a kadar enerji üretebiliyor. Böylece, fosil yakıtlı jeneratörlerin yaydığı siyah dumanın önüne geçilerek çevreye zarar verilmesi önlendi. Jeneratörlerin sessiz çalışması, özellikle aktif sahnelerin çekimlerinde büyük avantaj sağladı.

Tamamen yenilenebilir enerji ile çalışan jeneratörlere erişilemediği durumlarda kolaylıkla bulunabilen **hibrit jeneratörleri** tercih edebilirsiniz. Hibrit jeneratörler, yalnızca fosil yakıt kullanmak yerine güneş enerjisi gibi sürdürülebilir kaynaklardan da faydalanabilir.

Hibrit jeneratörler, düşük karbon emisyonlarına ek olarak kısmen sessiz ve kokusuz olmalarıyla kolaylık sağlarken **solar jeneratörler** hem karbon salımına yol açmamaları hem de tamamen sessiz ve kokusuz çalışmalarıyla büyük bir avantaj sunar.

Yaygın olarak kullanılan **biodizel ve yenilenebilir dizel** farklı yakıt türleridir. Biodizel; hayvan ve bitkisel tohum yağlarından yapılırken yenilenebilir dizel tamamen farklı bir kimyasal yapıya sahiptir. Yenilenebilir dizel, herhangi bir dizel motora konulabilen bir yakıt olarak kullanılabilir ancak biodizel soğuk havalarda katılaşabilir ve filtreleri tıkeleyebilir. Film setinin kurulduğu yerin hava koşullarına bağlı olarak buna dikkat edilmelidir.

Bir diğer seçenek ise **iki veya daha fazla jeneratör grubunu senkronize çalıştıran paralel sistemlerdir**. Bu sistemin içerisinde yenilenebilir enerji ile çalışan jeneratörlerin eklenmesi sistemin verimli çalışmasının yanı sıra optimize edilen yenilenebilir enerji jeneratörleri ile de güç senkronizasyonu sağlayabilir ve karbon salımı azaltılabilir.

İYİ UYGULAMA

BBC yapımı polisiye dizi **Blue Lights** (2023) çok sayıda mekanda çekim yapılması nedeniyle enerji tasarrufu arayışına girdi. Çekimlerde kullanılan mekan sayısını azaltmak amacıyla bir alan kiralandı. Böylelikle karayolu araçlarının kullanımının azaltılmasının yanı sıra kiralanana paralel enerji sistemi kuruldu. Üç fazlı bir güç kaynağı kurularak fosil yakıt kullanımını önemli ölçüde azalttılar ve dizel yakıtlı jeneratörler yerine yenilenebilir kaynaklı şebeke elektriğini depolayabilen sistemler kullandılar.

Enerji kullanımını **sistemli olarak optimize eden** enerji tasarruflu kaynakların kullanıldığı bir planlama ile **yapım maliyeti zaman içerisinde büyük oranda düşürülebilir.**

Sektörün yenilenebilir enerji kaynaklarına tamamen geçmesi için mevcut uygulamaların sürece yayılarak değiştirilmesi mümkün. Örneğin; şu anda kolaylıkla erişilebilen **hibrit sistemler veya gaz jeneratörleri** dizel jeneratörlerin yerini almak için **geçici çözümler** olarak düşünülebilir. Hibrit jeneratörün bekleme modunda iken akü veya paralel sabit akım ayarlarıyla kullanılması gibi çözümler enerji verimliliğini artırarak bu geçişi kolaylaştırabilir. **Ancak zaman içerisinde fosil yakıt dayalı tüm sistemlerin kullanımının bırakılması kritiktir.**

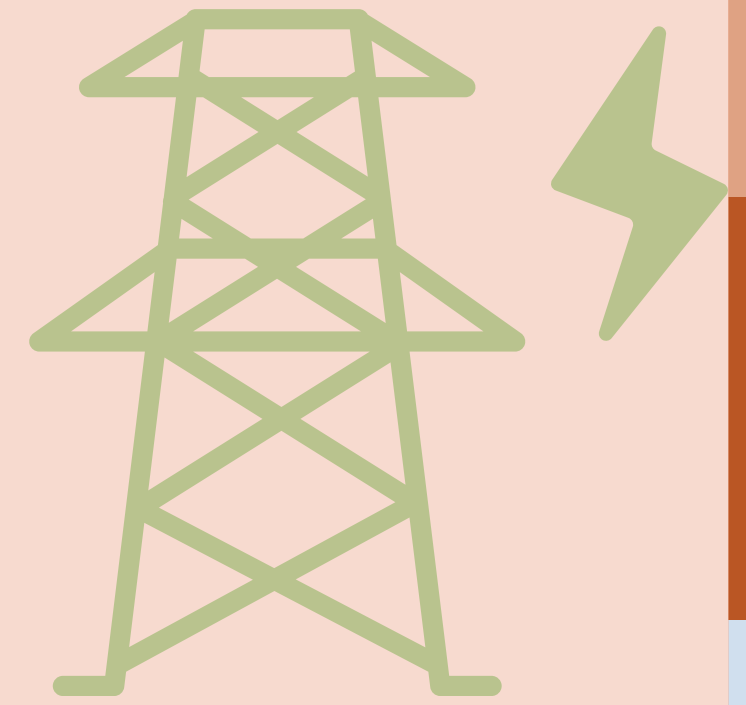
Şebeke elektriği kullanın.

Şebeke elektriğinden faydalanın.

Yerel elektrik sağlayıcıları ile iletişime geçin, işbirliği teklif edin.

Geçici bir şebeke bağlantısı, genellikle sabit bir maliyet ile kilovatsaat hesaplamasına dayanır, maliyeti ve emisyonları fosil yakıt kullanılan jeneratör kiralamaktan çoğunlukla daha düşüktür.

Çekim yapılacak konumlar belirlenirken bölgedeki yerel elektrik sağlayıcısını öğrenmek ve çekim öncesinde iletişime geçmek avantajlı olacaktır.

İYİ UYGULAMA

Serpil Altın'ın tamamı stüdyoda 18 günde çekilen *Bir Zamanlar Gelecek: 2121* filminin çekimleri boyunca hiç jeneratör kullanılmadı. Bu sayede ortalama 1440 litre akaryakıt tasarrufu sağlandı. Sadece jeneratör kullanılmaması, Türkiye'de 4 kişinin yıllık ortalama elektrik tüketimine denk gelen yaklaşık 4 ton karbon salımını önledi.

Dış çekimlerde gün ışığından faydalanın.

Reflektörler ve diğer kolaylaştırıcı malzemeler ile doğal ışıktan mümkün olduğunca fazla faydalanın.

Çekim durduğunda cihazları ve ışıkları kapatın.

Enerji israfına son verin ve gereksiz enerji kullanımından kaçınmak için molalarda ve çekim bittikten sonra ışıkları hemen kapatın. Mümkünse klima, ısıtma ve soğutma sistemleri vb. cihazları kapatarak enerji kullanımını sonlandırın. Çekim ekibinden bir kişiyi özellikle bununla ilgili görevlendirebilirsiniz.

Tedarikçilere sürdürülebilirlik politikalarını sorun.

Tedarikçilerin çevresel ve sosyal etkilerine ne kadar özen gösterdikleri önemlidir ve bu konuda farkındalıkları set ekibi tarafından artırılmalıdır. Sektöre hizmet sağlayan başlıca tedarikçilere yapım şirketleri tarafından bu tür taleplerin gelmesi, değişimi başlatmak için atılabilecek ilk adım olabilir

İYİ UYGULAMA

BBC Haber kanalı Londra'da sıklıkla çekim yaptığı alanlarda enerji sağlayıcı firmalardan şebeke elektriği kaynakları talep ediyor. Örneğin, Hackney'deki Viktorya Parkı'na yeni bir priz noktası kurulmasını sağladı. Bu sayede hem enerji tasarrufu sağlarken hem de çekimleri zorlayıcı hale getiren, jeneratör kaynaklı gürültü ve çevre kirliliğinin de önüne geçildi. Priz noktalarının kurulmasının ardından ilk üç ayda yedi farklı prodüksiyon bu noktadan faydalandı. Yapılan ölçümler gösteriyor ki bu değişiklik ile yıllık ortalama 64.000 litre dizel ve 170 ton karbon salımını azaltmak mümkün.

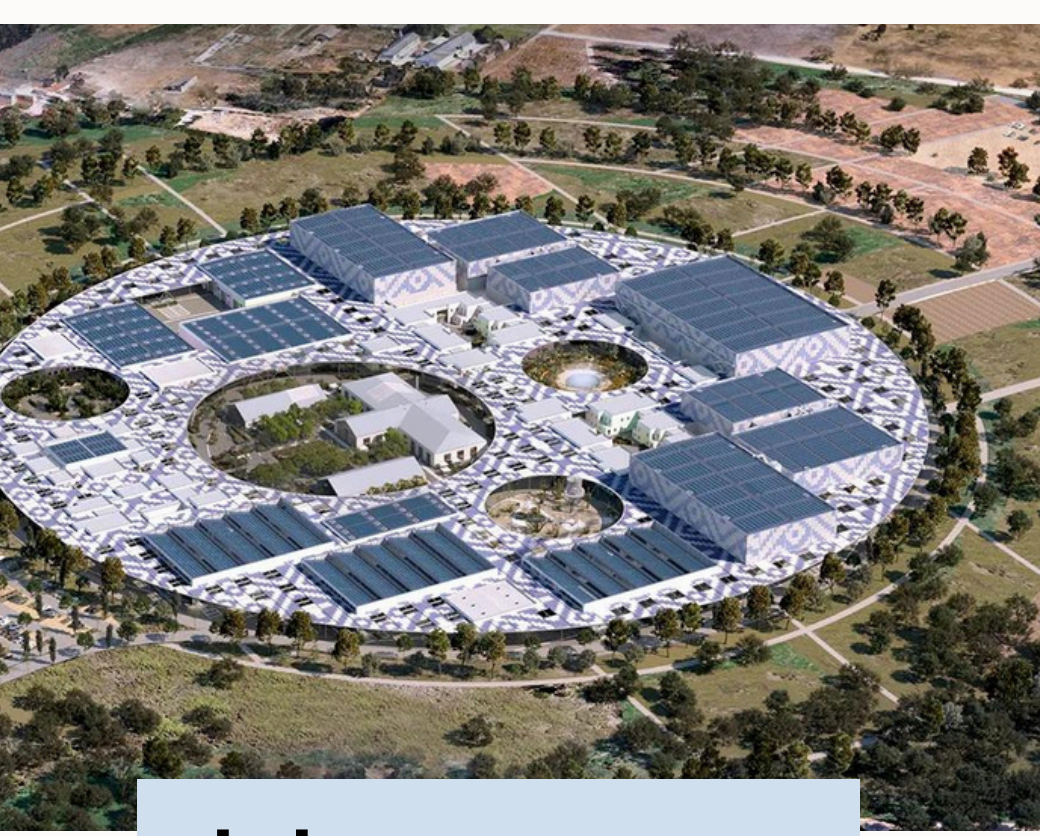
Türkiye'de birkaç sezon boyunca devam eden dizi çekimlerinde sıklıkla çekim yapılan alanlara şebeke elektriğine bağlı priz kurulmasını talep edebilirsiniz.

Eğer mümkünse yalnızca yenilenebilir kaynaklardan üretilen enerji sağlayan tedarikçiler ile çalışmayı tercih edebilirsiniz. Kullanılan enerjinin %100'ünün yenilenebilir kaynaklardan olduğunu göstermek için enerji tedarikçileri tarafından sağlanan sertifikalardan satın alabilirsiniz.

I-REC veya Gold Standard ya da VCS gibi uluslararası yenilenebilir enerji sertifika sistemlerinden faydalanabilirsiniz. Bu sertifikalar, üretilen elektriği belgeler ve elektriğin kaynağının yenilenebilir kaynaklardan geldiğini kanıtlar.

Özellikle plato ya da televizyon stüdyosu gibi yerleşik alanlarda yenilenebilir enerji kaynaklarının kurulumu için çeşitli teşvik programlarından destek alabilir, firmanızın sürdürülebilirlik politikalarına büyük oranda katkı sağlayabilirsiniz. Örneğin, çekim platosu veya stüdyonuzda çatı veya cephe uygulamalı güneş panelleri sisteminden faydalanabilirsiniz. Bu sistemler sayesinde elektrik, su ve alan ısıtması ve soğutması imkanlarını artırabilirsiniz. Kullandığınızdan fazla enerji ürettiğiniz takdirde ise yetkili kuruma satabilirsiniz. Yenilenebilir enerji sistemleri kurulumuna yönelik destek fonları, şirketin bulunduğu yere ve/veya sektörel üretim türüne göre farklılık gösteriyor. Sürdürülebilirlik danışmanlığı firmalarından şirketinize uygun destek programlarını araştırmalarını talep edebilirsiniz.

En önemlisi yenilenebilir enerji kaynaklarını tercih etmek değil, enerjiyi verimli kullanmaktır. Prodüksiyon şirketleri, TV kanalları, stüdyolar ve plato işletmecileri olarak öncelikli hedefiniz enerji tüketimini azaltmak olmalıdır.

İYİ UYGULAMA

Avrupa'nın tamamen "çevre dostu" olan ilk film platosu olarak lanse edilen Tage Studios Portekiz'de çevre dostu uygulamalar göz önünde bulundurularak inşa ediliyor. Çatılara inşa edilen güneş paneli sisteminin, platodaki gündüz enerji tüketiminin %100'ünü, tüm tüketimin ise %50'den fazlasını karşılaması bekleniyor.

Aydınlatma amacıyla LED ışıklar kullanabilirsiniz.

Glow lambaları, halojen veya florasan aydınlatma sistemlerinden kaçınarak yalnızca LED lambalarıyla aydınlatma sağlayabilirsiniz.

Glow, halojen ve florasan lamba aydınlatma sistemleri, LED lambalardan çok daha fazla elektrik tüketir ve bu nedenle çevresel sürdürülebilirliği ve maliyetleri olumsuz yönde etkiler. LED'ler geri dönüştürülemez ancak hem uzun süre kullanılabilirler hem de civa gibi zararlı maddeler içermemeleri ve daha az atık üretmeleri ile ön plana çıkar.

İYİ UYGULAMA

Reha Erdem'in *Neandria* filminin çekimlerinde şarj edilebilen LED lambalar kullanıldı ve elektrik şehir şebekesinden sağlandı. Dağlık arazilerde gece çekimi esnasında jeneratör kullanımını önlemek için drone ışık kullanıldı. Böylece yaklaşık 1500 litre mazot tasarrufu sağlandı ve yaklaşık 4,03 ton karbon salımı önlendi.

Şarj edilebilir pilleri tercih edin.

Şarj edilebilir pilleri tercih edin. Tek kullanımlık pillerin kullanılması gerektiğinde diğer atıklardan ayrıştırılarak toplandığından ve geri dönüşüme gönderildiğinden emin olun.

Şebeke suyunu tasarruflu kullanın.

Ekip tarafından harcanan suyu su sayacıyla hesaplayın ve su tüketimini azaltma yollarını arayın. Gerçek tüketimi ne kadar doğru bilerseniz ilerlemeyi izlemek ve değişiklik yapmak o kadar kolay olur. Özellikle sıcak su tüketimine dikkat edin ve su tasarrufunu teşvik edin.

Isıtma kaynaklarını araştırın.

Çekim mekanının kullanabileceği ısıtma yöntemlerini araştırın. Isıtma veya klima kullanırken pencereleri ve kapıları kapalı tutun. Havalandırmayı nasıl optimize edeceğinizi öğrenin, çalışma saatleri dışında kullanımı azaltın. Bu yöntemleri uygularken hava kalitesinin insan sağlığı için önemli olduğunu unutmayın ve gereken sıklıkta alanı havalandırmayı unutmayın.

Enerji verimliliği yalnızca elektrik tüketimini azaltmakla sınırlı değildir. Çekim öncesinde, sırasında ve sonrasında aydınlatma, ısınma, temizlik gibi amaçlarla kullanılan tüm enerji kaynaklarının verimliliğine özen gösterilmelidir.

DİJİTALLEŞME KONUSUNDA UYARI

Dijitalleşme, film yapımında üretimin birçok aşamasını kolaylaştırdı. Ancak daha fazla çekim yapılması, ekipman sayısındaki ve çeşitliliğindeki artış ve dijital depolama olanaklarının çoğalması tüketimi de artırdı. Bu durum aynı zamanda büyük miktarda enerji israfına neden oluyor.

Pasif enerji tüketimini en aza indirin.

Sadece gereken cihazları internete bağlayın, bilgisayarlarda ve telefonlarda kullanılmayan uygulamaları kapatın.

Kablosuz ağı mümkünse kapatın.

Eğer birden fazla ağ varsa sakın zamanlarda sadece bir ağı kullanın ve diğerlerini kapatın.

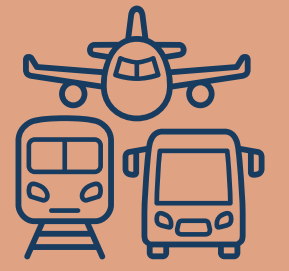
Gereksiz materyalleri kaldırın.

Sunucuların yükünü azaltmak için online ve bulut depolama sistemlerinden gereksiz materyalleri kaldırın. Gereksiz e-postaları silin, önemli olanları bilgisayara indirin, e-posta ve tarayıcıların yer işaretleme olanaklarını kullanın, web sitesi adresini doğrudan yazın ve videoları en düşük çözünürlükte izleyin.

En önemlisi kullanılmadığı esnada cihazları kapalı tutun.

Prodüksiyon Uygulamaları

Ulaşım ve Konaklama

Fosil yakıtlarla çalışan aydınlatma ve enerji sağlama yöntemleri ile set ekibinin ulaşımını ve malzemelerin taşınmasını sağlayan araçlar, film yapım sürecinde karbon ayak izini artıran unsurlar arasındadır.

İYİ UYGULAMA

Serpil Altın'ın *Bir Zamanlar Gelecek: 2121* filminin çekimleri İstanbul'da bir platoda gerçekleştirildi. Platoya toplu taşıma ile ulaşılabilmesi büyük bir avantaj sağladı. Sıradan bir yapımda ekibin ulaşımı için kullanılacak olan en az 4 servis aracı yerine 2 servis aracı kullanılması ile yaklaşık 800 litre akaryakıt tasarrufu sağlandı.

Taşıt kullanımını azaltma amacıyla planlama yapın. Bireysel araç kullanımını en aza indirin.

Çekim planlaması yaparken mümkün olduğunca fazla kişinin aynı araçla ulaşımını sağlamaya çalışın. Ekibinizi toplu taşımaya teşvik edin. Çekim saatlerini planlarken bunu göz önünde bulundurun. Ekibi teşvik etmeye yönelik ödül sistemi geliştirin.

Havayolu ulaşımından kaçının.

Mümkün olan her durumda öncelikle raylı sistemi tercih edin. Trenle ulaşımın mümkün olmadığı yerlerde karayolunu kullanın. Havayolu ulaşımından kaçınılamadığı durumlarda firmaların çevre politikalarına göz atın. Bazı firmalar uçuşunuzdan kaynaklanan **karbon dengeleme/nötrleme** imkanı sağlıyor.

Karbon dengeleme ya da nötrleme, şirketlerin veya bireylerin sera gazı salımını telafi etmek için aynı miktarda emisyonu ortadan kaldıran projelere yatırım yapmasıdır. Bu projeler arasında **ağaç dikimi, yenilenebilir enerji kullanımı, metan yakalama* ve enerji tasarrufu** gibi çalışmalar bulunur. Havayolu şirketleri bireysel uçuşunuzdan kaynaklanan karbon ayak izinizi ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Kurumu) metodolojisi ile hesaplar; hesaplanan tutarı ödediğiniz takdirde bu hibeyi **iklim değişikliğiyle mücadele ya da sosyal kalkınma** projelerine aktarır.

***Metan**, Dünya'nın ısınmasını artıran sera gazları arasında karbondioksitten sonra ikinci sırada yer alır. Metan gazının salımına genellikle petrol rafinerileri, kömür madenleri, çöp sahalarındaki sızıntılar ve büyükbaş hayvancılık neden olur. Atmosfere yayılan metan gazını yakalamak üzere geliştirilen teknolojiler bulunur. Ancak diğer tüm zararlı etkilerde olduğu gibi asıl amaç zararı telafi etmek değil, zarara yol açmamak olmalıdır. Bu nedenle metan gazı salımına yol açmayan çevre dostu uygulamaların benimsenmesi önemlidir.

Unutmayın; **öncelikli olan çevreye zararlı etkiyi telafi etmek değil, o etkiye sebep olmamaktır.** Karbon dengeleme/nötrleme, büyük çaplı şirketlerin **yeşil aklama**** politikalarının bir parçası olma riskini taşır. Sorunun değil, **çözümün parçası olun ve havayolu ulaşımından kaçınarak bireysel tercihlerden kaynaklı karbon ayak izinizi en aza indirmeye çalışın ve ekibinizi bu yönde teşvik edin.**

****Yeşil aklama**, çevreye duyarlı olduklarını iddia eden fakat fark yaratacak düzeyde bir sürdürülebilirlik çabası göstermeyen şirketlerin bu iddialarını pazarlama amacıyla kullanmalarını tanımlayan terimdir.

Öncelikli olan çevreye zararlı etkiyi telafi etmek değil, o etkiye sebep olmamaktır.

İYİ UYGULAMA

20th Century Fox'un yapımı olan **The Amateur** (2025) filminin Türkiye'deki çekimlerini gerçekleştiren yapım şirketi AZ Celtic, [mile bağlı karbon salımı hesaplama aracını](#) kullanarak çekimlerin neden olduğu salımı hesapladı ve raporladı. Ekibin olabildiğince aynı uçakta seyahat etmesine yönelik planlama yapıldı, böylece kullanılan uçak sayısı ve raporlanan mile bağlı karbon salımı azaltıldı.

Elektrikli araç temin etmeye çalışın.

Elektrikli araçlar Türkiye'de hızla yaygınlaşıyor. Yapım şirketinize bu tür araçlar satın alarak yakıt masrafını en aza indirebilir, üretim maliyetinizi düşürebilirsiniz. Tedarikçi firmalardan elektrikli araç talep ederek bu dönüşümün hızlanmasına katkı sağlayabilirsiniz. Elektrikli araçların çevre dostu bir alternatif olmasının yanı sıra sessiz çalışmalarını setlerde ayrıca avantaj sağlayabilir.

Bir taşıtın çevre dostu olması yaşı, kullanım amacı ve yakıt türü gibi etkenlere bağlıdır. Elektrikli araçlar, fosil yakıt kullanmaması nedeniyle diğer araçlara göre daha çevre dostudur. Ancak şarj edilmesi ihtiyacı üretiminin lojistik planlamasında ekstra çalışma gerektirebilir. Kullanılan araç tipi ne olursa olsun unutmayın; **yolcu sayısı arttıkça, kişi başına düşen emisyonlar azalır**. Bu nedenle temel amacınız taşıt kullanımını en aza indirmek için **ortak araç kullanımını teşvik etmek** olmalıdır.

Hangi araç tipini tercih ederek karbon salımını azaltabileceğinizi ölçebilirsiniz. Örneğin; [Sustainable Travel International](#)'ın çevrimiçi ve ücretsiz kullanılabilen hesaplayıcısından faydalanabilirsiniz.

Kısa mesafelerde bisiklet kullanımını teşvik edin.

Set içerisinde ve konaklama yeri ile set arasında bireysel ulaşımın gerektiği durumlarda bisiklet ya da elektrikli bisiklet kullanımını teşvik edin. Bunun için ödül sistemi geliştirebilir, ekibiniz için bunu eğlenceli hale getirebilirsiniz.

Mekan seçimi için seyahat etmek yerine yerel örgütlerle iletişime geçip fotoğraflar talep edin.

Çevre dostu uygulamaları yaygınlaştırmak için iş birlikleri kurmak önemli. Çekim yapılması düşünülen mekanlara keşif gezileri yapmak yerine yerelden iş birlikçiler bulup onlardan fotoğraf ve video kayıtları talep etmek hem prodüksiyon öncesi hazırlık sürecinin seyahat kaynaklı karbon ayak izini düşürecek hem de zaman ve maliyetten tasarruf etmenizi sağlayacaktır.

Malzemeleri çekim mekanına yakın yerlerden temin etmeye çalışın.

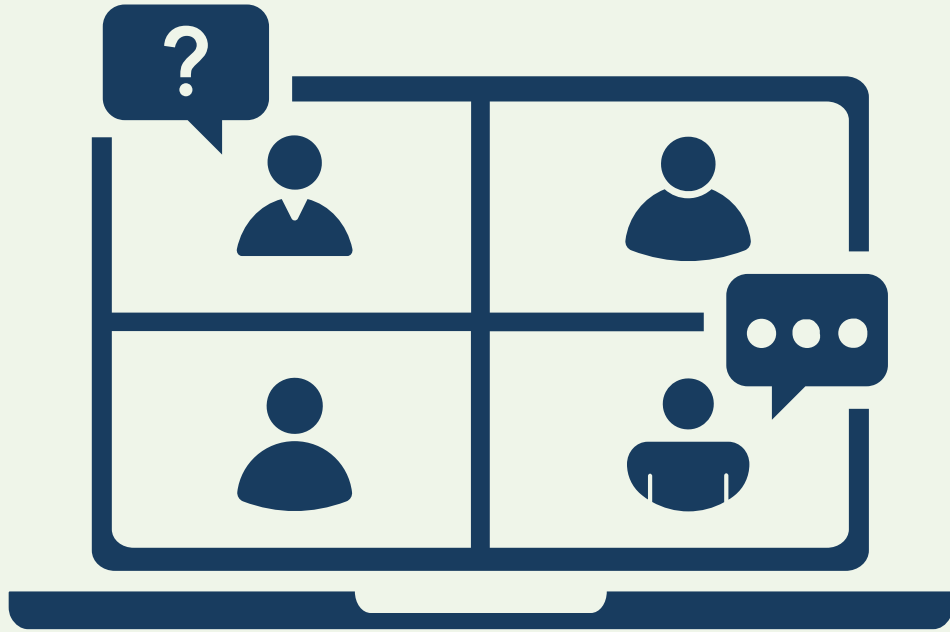
Film sektörünün büyük oranda İstanbul'a bağlı olması farklı yerlerde yapılan çekimlerde ekstra lojistik hizmeti alınmasına neden olabiliyor. Eğer çekimlerinizi başka şehirlerde yapıyorsanız oradan tedarikçiler edinmeye çalışın. Böylelikle büyük araç kullanımından kaçının, daha az mesafe kat ederek hem karbon ayak izini düşürün hem de yakıt masrafından ve zamandan tasarruf edin.

Ekipmanı her gün taşımak yerine çekim mekanında saklayın.

Çekim mekanının yapısına bağlı olarak bazı durumlarda ekipmanı taşımak yerine bir kişinin gözetiminde mekanda bırakmak ulaşımdan tasarruf etmek açısından daha avantajlı olabilir.

Ekip toplantıları için bir araya gelmek yerine çevrimiçi görüşme imkanlarından faydalanın.

Film yapımının çevreye etkisi yalnızca çekim yapmaktan kaynaklanmıyor. Tüm sürecin büyük oranda insan kaynağına dayanması çok sayıda görüşme yapma ihtiyacını doğuruyor. Özellikle prodüksiyon öncesi ekip toplantılarınızı çevrimiçi gerçekleştirmek hem prodüksiyonun karbon ayak izini düşürür hem de yakıt masrafından ve zamandan tasarruf etmenizi sağlar.

Konaklama için ev kiralayın ya da çevre dostu, sürdürülebilirlik sertifikalı konaklama işletmelerini tercih edin.

Oteller, enerji tüketiminin yüksek olması ve hijyen nedeniyle sık sık değiştirilen veya tek kullanımlık bireysel malzemelerin kullanılması gibi faktörlere bağlı olarak genellikle evlerden daha fazla karbon ayak izi oluşturur. Ekibiniz için mümkünse ev kiralayın. Mümkün değilse çevre dostu, sürdürülebilirlik sertifikalı konaklama işletmelerini tercih edin.

Sürdürülebilir turizm belgelendirilmesi Türkiye’de hızla yaygınlaşıyor. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) tarafından gerekli kriterleri sağlayan konaklama işletmeleri bu sertifikaları almaya hak kazanıyor. TGA’nın listelediği [yetkili firmaları](#) kontrol edebilir, işbirliği teklif edebilirsiniz. Ekibinizin konaklayacağı mekanı seçerken işletmenin web sayfasından sertifikalarını kontrol etmeyi unutmayın. Ayrıca il kültür ve turizm müdürlükleri ve yerel turizm firmalarından bilgi alabilirsiniz.

Ancak küçük işletmeler sertifikasyon sürecine başvurmamayı tercih edebiliyor. Bu durumda konaklama işletmecisine atık yönetimi, geri dönüşüm ve kullanılan enerji türleri gibi konular hakkında sorular sorabilirsiniz.

Çekim mekanına yakın konaklama seçeneklerini değerlendirin.

Bazı durumlarda çekim mekanına uzak bir konaklama yeri, konaklama maliyetlerinde tasarruf anlamına gelebilir. Ancak aynı zamanda daha yüksek karbon ayak izi ve lojistik maliyetlere yol açabilir. Ayrıca çekim mekanına yakın konaklama sağlayarak ekibinizin seyahate harcadığı zamanı daha verimli kullanabilir, dinlenme sürelerini uzatabilirsiniz.

İYİ UYGULAMA

Reha Erdem’in yönettiği **Neandria** filminin çekimleri Çanakkale’de Kozlu Köyü’nde gerçekleştirildi. Ekip, çekim sürecinde köyün mimari dokusuna uygun olarak inşa edilmiş ve çeşitli bölgelerine yayılmış birimlerden oluşan Kozlu Han Otel’de konakladı. Otel; köyün dokusunu bozmayacak şekilde yerel mimariye uyarlanmış yapıları, köyde istihdam sağlaması, yemek malzemelerinin Kozlu Köyü ve çevre köylerdeki yerel üreticilerden temin edilmesi ile sürdürülebilir bir anlayışa sahipti.

İYİ UYGULAMA

Televizyon dizisi *Estonia*'nın İstanbul'daki çekimleri esnasında yapım şirketi AZ Celtic BAFTA albert'ın sürdürülebilir yapım kriterlerini uyguladı. Finlandiya, İsveç ve Estonya'dan gelen yaklaşık 80 kişilik ekip çekimin yapıldığı Haydarpaşa limanına en yakın otelde konakladı. Bu sayede araç kullanımı en aza indirildi ve yapım şirketi yakıt ve zaman tasarrufu sağladı.

Turistik çekim mekanlarında ekibinizin çevre dostu bir tatil yapmasını sağlayabilirsiniz.

Ekibin çekim mekanında tatil yapması prodüksiyonun karbon ayak izini doğrudan azaltmasa da her bir kişinin tatil için ayrıca seyahat etmesini önleyebilir ve çevre duyarlılığı sağlayabilir. Sürdürülebilirlik sertifikası veya çevre dostu politikası olan mekanlar **ekibin farkındalığını ve motivasyonunu artırabilir**. Bu tür bir ödüllendirme ile ekibinize çevre dostu davranışların yalnızca iş hayatında değil, hayatımızın içerisindeki her pratikte önemli olduğunu gösterebilirsiniz.

Prodüksiyon Uygulamaları

Atık Yönetimi

Atık yönetimi hiyerarşisi bu alanda yapılacak uygulamaların öncelik sıralamasını ifade ediyor:

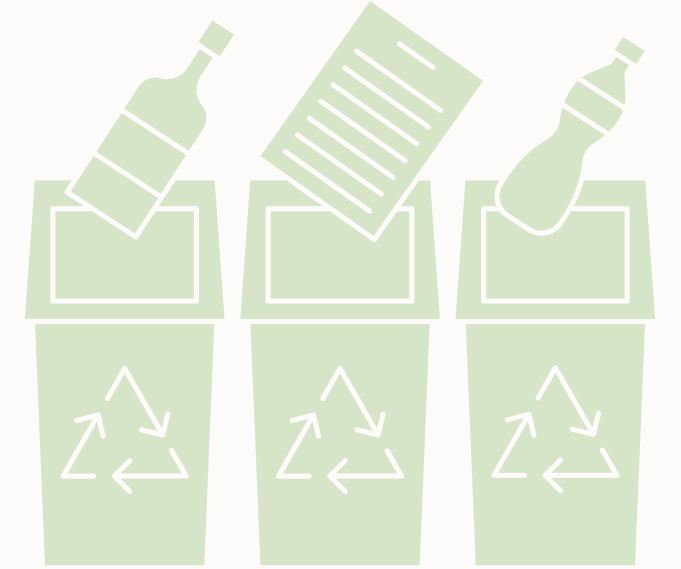

Setlerde etkin bir atık yönetimi için en önemli ilk üç adımı atmak elinizde:

Önleme, Azaltma, Yeniden Kullanma

Daha az tercih edilmesi gereken **Geri Dönüşüm** için ise yerel yönetimlerle işbirliği gerekiyor.

Bulduğunuz semtte geri dönüşüm kutuları varsa atıklarınızı ayrıştırarak ilgili kutulara atın. Çoğu belediye talep eden kurumlara atık ayrıştırma üniteleri sağlıyor, bağlı olduğunuz yerel yönetimin **Atık Yönetimi Şube Müdürlüğünden** bilgi alabilirsiniz.

Hangi atıklar geri dönüşüm için ayrıştırılmalı?

KAĞIT		METAL	
PLASTİK		BİTKİSEL YAĞ	
CAM		ORGANİK ATIK	
KOMPOZİT		ELEKTRONİK	
AHŞAP		PİL	

Ambalajlarda bulunan geri dönüşüm simgeleri ne anlatıyor?

Geri Dönüşüm ve Geri Kazanım

Ambalajın üzerinde bu işaretler varsa malzemesi geri dönüştürülebilir veya kazanılabilir demektir.

Yeşil Nokta

Uluslararası bir simge olan Yeşil Nokta işareti (ambalajın rengine göre işaretin rengi de değişebiliyor), bu ambalajın geri kazanım sorumluluğunun, o ülkedeki Yeşil Nokta Örgütü Üyesi kuruluşa ait olduğunu anlatır. Bu işaret Avrupa'da 30'u aşkın ülkede kullanılır. Yeşil Nokta Örgütünün Türkiye'deki üyesi ÇEVKO Vakfıdır. Bu simge, ambalajlı ürünü piyasaya süren ekonomik işletmenin ambalaj atıklarının geri kazanımı ile ilgili yasal yükümlülüklerini yerine getirdiğini ve bunu ÇEVKO aracılığıyla yaptığını gösterir.

	GERİ DÖNÜŞÜM
	GERİ KAZANIM
	YEŞİL NOKTA

Setlerde birçok alanda atığı önlemek veya azaltmak MÜMKÜN

Gıda kaynaklı atığı önleyin.

- ✓ Açık büfe sistemi yerine tabldot sistemi ile yemek servisi yapın.
- ✓ Yemek servisinde kullan-at malzemeler yerine yeniden kullanılabilir tabak, çatal, kaşık vs. kullanın.
- ✓ Olmuyorsa doğada çözünür çevre dostu kullan-at malzemeler tercih edin.
- ✓ Artan gıdayı çöpe atmak yerine değerlendirin.

İYİ UYGULAMA

AZ Celtic Films, ikinci sezon ilk bölüm çekimleri İstanbul'da gerçekleşen, Apple TV yapımı **Slow Horses** (2022) dizisinin 6 gün süren çekimleri boyunca, yemek servisinde yeniden kullanılabilir malzemeler tercih ederek yaklaşık 9700 plastik şişe ve 19700 kullan-at plastik gıda kabının kullanımını önledi.

İYİ UYGULAMA

Dünyaca ünlü sokak sanatçısı Banksy tarafından çekilen **Exit Through the Gift Shop** (2010) filmi ve **The Great Climate Fight** (2023) gibi TV programlarının yapımcısı Birleşik Krallık merkezli KEO Films, setlerde gıda israfını azaltmak için bir dizi uygulama hayata geçirdi. Yemeklerin yapımında aşırı üretimi önlemek adına daha iyi bir planlama yapıldı ve bu sayede ihtiyaçtan fazla yemek yapılmasının önüne geçildi. Bir gıda paylaşım platformu ile işbirliği yapılarak artan yiyecekler ihtiyaç sahiplerine bağışlandı.

İYİ UYGULAMA

Disney+ yapımı *Death and Other Details* (2024) adlı dizinin 4 ay süren çekimleri boyunca tek kullanımlık yerine yeniden kullanılabilir yemek kapları tercih edildi. Vancouver'da gerçekleşen çekimlerde paslanmaz çelik kaplar tedarik eden bir firma ile çalışıldı. Tüm yemekler yeniden kullanılabilir bu kaplarda servis edildi. Kullanılan kaplar geri dönüşüm ve kompost kutularının yanına yerleştirilen iade kutularına bırakıldı. Tedarikçi firma kullanılmış kapları her gün toplayarak yerine temizlerini teslim etti. Çekimler boyunca çöp kutusu boşaltma oranı %21'den fazla azaltıldı, hatta bazı haftalar çöp kutusu boşaltmaya gerek duyulmadı. Böylece temizlik ile ilgili iş yükü azalırken zamandan da tasarruf edildi. 4 ayın sonunda yaklaşık 5 ton ambalaj atığı ve 20 ton karbon emisyonu önlendi.

(Fotoğraflar: [Reusables](#))

Türkiye'de artan gıdayı ihtiyaç sahipleriyle buluşturan, insan tüketimi için uygun olmayan fazla gıdaların hayvan yemi üretiminde kullanılmasını ve gerekli durumlarda geri dönüşümünü sağlayan bir sosyal girişim olduğunu biliyor muydunuz?

Çözüm ortaklığı için [Fazla Gıda](#) girişiminin çalışmalarını inceleyebilirsiniz.

Film üretiminin merkezi olan İstanbul'da gıda atıklarını gübreye dönüştüren kompost tesisleri olduğunu biliyor muydunuz?

Setlerde gıda atığını önlemek öncelikli olsa da önlenemeyen atıkları kompostta dönüştürmek üzere işbirliği imkanlarını araştırmak için [İstanbul Büyükşehir Belediyesi Geri Kazanım ve Kompost Tesisi](#), [Pendik Belediyesi Kompost Üretim Tesisi](#) ve [Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi](#) gibi yerlerle iletişime geçebilirsiniz.

Pet şişe kullanımından kaçının.

- ✓ Su sebili ya da atık su tasarruflu arıtma sistemi kullanın.
- ✓ Ekibe su matarası ya da yeniden kullanılabilir bardak dağıtın.

İYİ UYGULAMA

Reha Erdem'in **Neandria** filminin çekimlerinde 35-40 kişilik küçük bir ekibin günlük pet şişe tüketimi 160'a yakın olarak hesaplandı. Tüm ekibe su matarası dağıtılarak altı haftalık çekim sürecinde 7000'e yakın pet şişe kullanımı önlenmiş oldu. Bu sürdürülebilir uygulama için katlanabilen ve cebe sığabilen, kolay taşınır tasarımı nedeniyle tedarikçi olarak SuCo. firması ile çalışıldı. Sete cam damacaneler getirildi ve dağlar dahil olmak üzere çekim yapılan her mekana bu damacaneler taşındı. Çekim mekanı olan köyde doğal su kaynakları olması bu uygulamayı destekledi, kimi zaman mataralar köy çeşmelerinden dolduruldu.

İYİ UYGULAMA

AZ Celtic Films, çekimlerinin bir kısmı Türkiye'de gerçekleştirilen Netflix yapımı **Swimmers** (2022) filminin çekimlerinde pet şişe kullanımını önlemek için sivil toplum kuruluşu WWF ve SuCo. markası ile işbirliği yaparak ekibe su mataraları dağıttı. Mataraların üzerlerine "Be part of the solution (**Çözümün parçası ol**)", "Reduce, reuse, recycle, repeat (**Azalt, Yeniden Kullan, Geri Dönüştür, Tekrarla**)", "There's no planet B say no to plastic (**Gezegen B yok, plastiğe hayır de**)" gibi çevreci sloganlar yazdırıldı.

Kullan-at bardakların kullanımını önleyin.

- ✓ Yeniden kullanılabilir bardaklar bulundurun.
- ✓ Olmuyorsa geri dönüşümü mümkün olmayan karton bardaklar yerine doğada çözünür çevre dostu kullan-at bardaklar bulundurabilirsiniz.

Ürün ambalajlarına dikkat edin.

- ✓ Plastik ambalaj yerine doğa dostu ambalajlara (karton, bez vs.) sahip ürünleri kullanın.

Kağıt tüketimini azaltın.

- ✓ Basılı kağıt yerine dijital ortamda doküman paylaşın.
- ✓ Daha az sayıda çıktı alın, geri dönüştürülmüş kağıt kullanın, çift taraflı ve siyah beyaz baskı yapın.

Hijyen malzemelerinin (ıslak mendil, kağıt havlu, galoş vb.) de atık olduğunu unutmayın.

- ✓ Kullan-at hijyen malzemelerini azaltın.
- ✓ Doğada çözünür malzemeleri tercih edin.

İYİ UYGULAMA

Bir Zamanlar Gelecek: 2121 filminde hazırlık aşamasından setin son gününe kadar, dijital paylaşımlarla ve basılması gereken materyaller için sayfa sayısını azaltmak gibi yöntemlerle, mümkün olduğunca az kağıt kullanıldı. Senaryo, sadece yönetmene, reji asistanına ve oyuncu odasına verilmek üzere 3 adet bastırıldı. Bu uygulamalar sayesinde, senaryo için 2500, günlük program için ise 720 olmak üzere toplam 3220 adet kağıt tasarrufu sağlandı.

Makyaj malzemelerinin içeriklerine dikkat edin.

- ✓ Doğal içerikli, mümkünse doğal kozmetik sertifikalı, hayvanlar üzerinde test edilmemiş, doğada çözünür veya geri dönüştürülebilir ambalajlı makyaj ürünlerini kullanın.
- ✓ Makyaj temizleme malzemelerinde de doğa dostu seçenekleri tercih edin (doğada çözünür temizleme mendilleri gibi).

Kostüm seçimlerinde atık önlemeye özen gösterin.

- ✓ İkinci el kostüm kullanın.
- ✓ Yeni satın alınan kostümleri çekim sonrasında yeniden kullanılmak üzere depolayın ya da ihtiyaç sahiplerine ulaştırın.
- ✓ Sürdürülebilirlik politikası olan markalarla işbirliği yapın.

İYİ UYGULAMA

Güzel ve Çirkin (2017) filminin kostüm tasarımcısı Jacqueline Durran, Emma Watson'un canlandığı Belle karakteri için sürdürülebilir bir kostüm tasarladı. Watson, Instagram'da kostüm ile ilgili detayları şöyle paylaştı: "Pelerin, 1970'lerden kalma ve bir vintage fuarından satın alınmış, geleneksel yöntemlerle dokunmuş Britanya Jacob koyun yününden yapılmıştı. Kumaş, doğal boyalarla yeniden boyandı ve astarı kağıda benzeyen Tussah ipeğinden yapıldı."

Jacqueline Durran, Disney ve Eco-Age ile işbirliği yaparak bu kostümü yarattı ve *Women's Wear Daily* dergisinde yayımlanan bir makalede, Emma Watson'ın çevre bilincine paralel olarak moda tercihlerini yansıtmak istediğini açıkladı. Watson, filmin tanıtım etkinliklerinde de çevre dostu kumaşlar ve kumaş atıkları kullanılarak yapılan kıyafetler giymeyi tercih etti.

Dekor ve aksesuar malzemelerinin atığa dönüşmesini önleyin.

- ✓ İkinci el dekor ve aksesuar kullanın.
- ✓ Yeni dekorların inşasında doğada çözünebilir malzemeler kullanılmasına özen gösterin.
- ✓ Dekor ve aksesuar atıklarını yeniden kullanım veya geri dönüşüm için ayırıştırın.

İYİ UYGULAMA

AZ Celtic Films'in farklı setler ve projelerde satın alınmış lokasyon ekipmanları, çadırlar, sanat malzemeleri vs. için Tuzla'da bir deposu bulunuyor. Ayrıca tekrar kullanılabilir durumda olan ekipmanları Galata'daki ofislerinde uygun koşullarda depoluyorlar. Araçların içine yerleştirdikleri araç numaralarını bile yeniden kullanılmak üzere saklıyorlar. Dekor yaparken kullanılan demir gibi malzemeler ise iş bitiminde mutlaka tekrar kullanılmak üzere satılıyor veya demirci ustaları tarafından başka yerlerde değerlendiriliyor.

İYİ UYGULAMA

[Vectar projesi](#), Birleşik Krallık'ta karbon nötr film yapımını benimseyen ilk stüdyo ve post-produksiyon tesisi. Sanal setlerde kullanılmak üzere kartondan hafif ve kolay taşınabilir aksesuarlar üreterek başladıkları sürdürülebilir set tasarımını geliştirdiler. Tamamen geri dönüştürülebilir olan bu aksesuarlar, ahşap ve metal kullanılarak yapılanlardan %90 daha hafif oldukları için prodüksiyonu hızlandırdı. Bu kartonlar ile, ahşap aksesuarlarla ayırt edilemeyecek kadar gerçekçi yapılar oluşturulabiliyor. Vectar panoları İsveç'te, FSC (Forest Stewardship Council) sürdürülebilir ormancılık standartlarına göre çalışan bir şirket tarafından üretiliyor. Üretimde ağaçlar kesilmek yerine dalları ve yaprakları kullanılıyor, böylece ağaç zarar görmüyor. Vectar panosu yangına dayanıklı, ahşap gibi boyanabiliyor ve MDF ile aynı dayanıklılığa sahip. Kartonun esnekliği, suya dayanıklılığı vb. özellikleri, yapıştırıcı, odun veya yaprak içeriği değiştirilerek düzenlenebiliyor. Bu setler oldukça hafif oldukları için taşınması ve kurulup sökülmesi de kolay. Ayrıca dijital olarak önizlenip isteğe göre makinelerle şekillendirilebiliyor. Vectar panoları ile yüzük gibi küçük, daha ayrıntılı aksesuarlar da yapılabilir.

Elektronik atıkları azaltın.

- ✓ Kullanılabilir durumda olan tüm cihazları kullanmaya devam edin. Yeni cihaz almaktan kaçının.
- ✓ Kullanım ömrünü tamamlamış cihazları uygun şekilde geri dönüştürülmesi için yetkililere ulaştırın.

E-atıklar **belediyelerin atık merkezlerine ya da üreticiler ve lisanslı işleme tesisleri tarafından kurulan aktarma merkezlerine** bırakılabilir.

Elektronik atıkların geri dönüşümü için çalışan ve kampanyalar yürüten **sivil toplum kuruluşları** ile iletişime geçerek de e-atıkları değerlendirebilirsiniz.

İlk etapta atıklar konusunda her aşamada çözüm bulmak mümkün olmayabilir, fakat kullanılacak her malzemenin tedarikinde önce *Önleme, Azaltma, Yeniden Kullanma* ve sonra *Geri Dönüşüm* prensibi ile tercih yaparak olumlu bir fark yaratabilirsiniz.

Prodüksiyon Sonrası Uygulamalar

Prodüksiyon Sonrası Uygulamalar

Çevre dostu, sürdürülebilir yapım bir filmin üretimi ve dağıtımının her aşamasını kapsar. Prodüksiyon öncesi, çekim süreci ve sonrasında sette ve masa başında yapılan tüm çalışmalar ile gösterimlerin karbon ayak izi azaltım planı yapılır ve raporlanır.

Gerçekleştirilen uygulamalara dair prodüksiyon sonrası raporlamalar, yapımın nihai karbon ayak izini belirler.

Ofis çalışması, dış mekan veya stüdyo çekimi ve prodüksiyon sonrası ile ilgili emisyonların neredeyse tamamı **enerji kullanımından** kaynaklanıyor. **Kurgu, ses tasarımı, görsel efektler, renk düzenleme ve mastering** gibi prodüksiyon sonrası uygulamalar, kullanılan cihazlardan dosya transferine ve sunucuların soğutulmasına kadar her aşamada enerji tüketir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmaya çalışın.

Sabit mekanlar olması nedeniyle özellikle stüdyolarda ve ofislerde altyapı geliştirilmesi daha kolaydır. Bulduğunuz yerdeki elektrik sağlayıcı firma ile görüşün, yenilenebilir enerji hizmeti olup olmadığını öğrenin.

Yalnızca yenilenebilir enerji kullanarak prodüksiyonların karbon ayak izlerini neredeyse dörtte bir oranında azaltması mümkündür.

Gereksiz çekimlerden kaçınarak kurgu sürecini kolaylaştırın.

Gereksiz çekimlerin fazla olması, kurgucunun görüntüleri izleme sürecinde hem enerji hem de zaman kaybına yol açar ve çalışma verimini düşürür. Prova kayıtları gibi gereksiz çekimlerden kaçınmaya özen gösterin. Özellikle birden fazla sezonu kapsayan TV programları ya da dizilerde bu tür materyallerin oluşumunu engelleyerek prodüksiyonun erken aşamalarında önemli derecede kaynak tasarrufu sağlayabilirsiniz.

Elektrik tüketimini hesaplayın.

Prodüksiyon sonrası süreçte kullanılan elektriği sayaç ile izleyin. Bu aşamadaki enerji kullanımı, prodüksiyon aşamaları arasında en kolay takip edilebilen ve istatistiklere dönüştürülebilen aşamadır. Elektrik tüketiminin takibini yaparak ve azaltım stratejisi geliştirerek bu durumu avantaj haline getirebilir ve prodüksiyonun karbon ayak izini düşürebilirsiniz.

Elektrik kullanımını azaltmaya çalışın.

Kullanılmayan cihazları kapatın. Günlük çalışmanız tamamlandıktan sonra tüm ışıkları ve cihazları kapatın.

Basılı materyal kullanımından kaçının.

Prodüksiyon sonrası süreçte ihtiyaç duyulan belgelerin baskısını almaktan kaçınin ve prodüksiyon ekibinden bu belgeleri dijital ortamda paylaşmasını isteyin.

Çevrimiçi izleme imkanlarından faydalanın.

Düşük çözünürlüklü bir çevrimiçi izleme sistemi kullanın, ancak materyalleri sürekli olarak buluta aktarmaktan kaçınin. Dosyanızı göstermek istediğiniz kişiler ile aynı mekandaysanız USB bellekleri veya sabit diskleri tercih edin.

"Bulut" denilince sanal bir sistem düşünsek de bu teknoloji devasa veri merkezleri, sunucular ve altyapılar üzerinde çalışır. Veri merkezlerinin sürekli çalışması, soğutulması ve bakımı büyük miktarda elektrik gerektirir. Bu durum fosil yakıt kullanımını artırarak karbon emisyonlarını yükseltir. Bulut teknolojisinin karbon ayak izinin havacılık sektöründen daha fazla olduğu, tek bir veri merkezinin elektrik tüketiminin 50.000 evin elektrik tüketimine eşdeğer olduğu belirtiliyor.

Gereksiz materyalleri silin.

Bilgisayar ve bulut depolama hizmetlerinden gereksiz materyalleri silmeyi alışkanlık haline getirin. Aynı şekilde, harici sabit disklerde saklanan gereksiz dosyaları temizleyin.

Film dağıtım ve gösterimlerinin de karbon ayak izi olduğunu unutmayın.

Film dağıtım ve gösterimlerinin karbon ayak izi prodüksiyonun dolaylı yoldan neden olduğu çevresel etki dahilindedir. Ancak bu etki, veri takibinin zorlayıcı olması nedeniyle prodüksiyon karbon ayak izi raporlamasına dahil edilmiyor. Britanya Film Enstitüsü (BFI) ve yaratıcı endüstrilerin çevresel etkilerini merkezine alan Julie's Bicycle gibi kuruluşların çeşitli farkındalık programları, sinema salonlarının enerji verimliliği gibi kritik uygulamalara geçiş yapmalarını teşvik ediyor.

Londra merkezli Bağımsız Sinema Ofisi'nin (Independent Cinema Office), Julie's Bicycle ile geliştirdiği "[Yeşil Sinema Kiti](#)" özellikle sinema salonlarının sürdürülebilir uygulamaları benimsemesine odaklanıyor. Curzon, Depot, HOME ve Tyneside gibi gösterim salonları ile yapılan çalışmalara dayanan bu kılavuz; enerji verimliliği sağlama, sürdürülebilir tedarik zinciri oluşturma, biyoçeşitliliği önemseme ve seyahatleri azaltma gibi temel ilkelere dayanan bir dizi öneri sunuyor.

Filminizin gösteriminin yapılacağı **salonun enerji verimliliği ve atık yönetimi gibi sürdürülebilirlik uygulamaları** olup olmadığını sorabilirsiniz. Bu tür uygulamalar için salonlar ile işbirliği yapabilir ve sürdürülebilirliğe özen gösteren salonları tercih ederek bunu kampanyanızın bir parçası haline getirebilirsiniz.

İYİ UYGULAMA

(Fotoğraf: Gilbert Flores/Variety)

%100 yenilenebilir enerji ile çekimleri tamamlanan HBO dizisi **True Detective: Night Country** (2024), belgelenmiş ilk yeşil prömiyeri gerçekleştirilmesiyle sürdürülebilirlik politikasında tutarlılık örneği sergiledi. Los Angeles'ta gerçekleştirilen bu yeşil prömiyer tamamen pesketaryen ve vejetaryen bir menü sunması, dizel jeneratörleri hiç kullanmaması, elektrikli araçlardan faydalanılması, giriş kontrollerinin dijital araçlarla sağlanması ve kompostlama gibi uygulamaları ile tüm sektöre örnek oldu.

Dağıtım sürecinde ve iletişim kanallarınızda sürdürülebilirliği teşvik edin.

Filminizin yapım sürecinde özen gösterilen sürdürülebilirlik çabalarının izleyicilere nasıl aktarılacağını önceden planlayın. Tanıtım materyalleri için çevre dostu seçimler yapın. Çevre dostu uygulamalarınızın olumlu yönlerini vurgulayın.

Sürdürülebilir yapımınız hakkında kısa ve etkileyici bir tanıtım metni ya da kamera arkası belgeseli hazırlayın. Neler yapıldığını, bu uygulamaların hangi sonuçları doğurduğunu ve ekibe nasıl katkı sağladığını açıklayarak sektör çalışanlarına bilgi sunun ve olumlu deneyimlerinizi paylaşın.

Film yapım uygulamalarının çevre dostu olması gerektiğine yönelik sosyal medya kampanyaları yapın ve bunu filmin tanıtım stratejisinin bir parçası haline getirin. Etkiyi artırmak için özellikle **oyuncuları bu kampanyalara dahil etmeye çalışın.**

İzleyiciyi farkındalık kampanyanıza dahil edin.

Filminizin gösteriminin yapıldığı salonun enerji tüketimi ve atık üretimi ile ilgili çevre dostu önlemler almakla birlikte gösterimlere katılan izleyicileri de sürece dahil edebilirsiniz. İzleyicileri bu uygulamalardan haberdar edin ve bireysel olarak yapabilecekleri çevre dostu seçimler ile farkındalık kampanyanıza dahil olmalarını sağlayın. Örneğin, gösterime gelirken toplu taşıma ya da bisiklet kullanmak, pet şişe yerine matara taşımak, bir çevre kampanyasına ya da çevreci bir sivil toplum kuruluşuna destek olmak gibi bireysel tercihleri teşvik eden **sosyal medya kampanyaları** düzenleyebilirsiniz.

İYİ UYGULAMA

Reha Erdem'in yönettiği **Neandria** filminin özel gösterim planlamalarında da sürdürülebilirlik gözetildi. Çekim sürecinde olduğu gibi gösterim etkinliklerinde de basılı kâğıt, plastik bardak gibi kullan-at ürünler kullanılmadı, kullanılan afişler geri dönüştürülmüş malzeme ile yapıldı. Çeşitli söyleşilerde, film yapım uygulamalarının ekolojik kaygılarla gözden geçirilmesi ve değişimin başlaması gerektiği özellikle yönetmen tarafından defalarca vurgulandı.

Çevresel Sürdürülebilirlik Uygulamalarının Sektördeki Çalışma Koşullarına Etkisi

Çevresel Sürdürülebilirlik Uygulamalarının Sektördeki Çalışma Koşullarına Etkisi

Enerji verimliliğini esas alarak çekim yapmak yalnızca kaynakları değil, aynı zamanda zamanı da iyi değerlendirmeyi gerektirir.

İyi bir planla ekibinizin verimliliğini artırabilirsiniz. Çekim sürelerini kısaltarak ve ulaşım sürelerini en aza indirerek ekibinizin daha az yorulmasını sağlayabilirsiniz.

Enerji kaynaklarını verimli kullanmak set ortamının iyileşmesine katkı sağlayabilir. Örneğin; doğal ışık kullanmaya öncelik verirken aynı zamanda ekibinizin yapay aydınlatıcılardan yayılan zararlı ışıklardan kaçınmasını sağlarsınız.

Plastik veya zararlı kimyasallar içeren materyaller, tek kullanımlık ürünler kullanmayarak ekibinize daha sağlıklı bir ortam sağlayabilirsiniz.

Doğal, toksik olmayan malzemelerden üretilmiş ürünleri seçerek hem çevreyi hem de ekibinizi zararlı kimyasallardan koruyabilirsiniz.

Yapay ışıkların yoğun kullanımı insan bedeninde uyku-uyanıklık döngüsü, hormon salınımı ve metabolizma gibi çeşitli biyolojik işlevleri düzenleyen sirkadiyen ritimlerin düzenlenmesini etkileyebilir. Sirkadiyen ritimlerin bozulması uyku problemleri, ruh hali değişiklikleri ve diğer sağlık sorunlarına yol açma potansiyeli barındırır.

Ekibinizin çevreye duyarlı çalışmasını sağlarken mesleğe duyulan sevgiyi ve motivasyonu artırabilirsiniz.

Ekibinize çevreye duyarlı bir üretimde yer aldıklarını hissettirmek onların psikolojik iyiliğine katkı sağlarken toplumsal onay almalarını da sağlar. İklim farkındalığı geliştirme çabalarına katılmak ve anlamlı bir çabanın parçası olmak bireylerin kendilerini daha değerli hissetmelerine yardımcı olur. Daha büyük bir amaca katkıda bulunma duygusu yaratır ve aidiyet hissini güçlendirir.

Sürdürülebilir uygulamaların yaygınlaşması sektörün uluslararası piyasaya entegre olmasını kolaylaştırır.

Dünya genelinde sektörün sürdürülebilir dönüşümü hızla artıyor ve giderek daha fazla ülke bu uygulamaları zorunlu hale getiriyor. Sürdürülebilir uygulamaları yapımlarınıza dahil ederek uluslararası piyasada görünürlüğünüzü artırabilir ve uluslararası ortak yapım fırsatlarına daha kolay erişim sağlayabilirsiniz. Ayrıca ekiplerin bu alanda deneyim ve beceri sahibi olması uluslararası fırsatlara erişimlerini destekleyebilir.

Sektörün yeşil ekonomiye dahil olması istihdam imkanlarını artırabilir.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), yeşil politikalar benimsenirse 2030'a kadar 24 milyon yeni iş imkânı yaratılabileceğini öngörüyor. LinkedIn'in raporuna göre ise yeşil kariyer fırsatları, bu alanda beceriye sahip kişilerin sayısından iki kat daha hızlı artıyor. Film ve medya sektöründe de sürdürülebilirlik danışmanlarına ve ekiplerine olan ihtiyaç artacak. Bu durum sektörde yeni bir meslek grubunun oluşması ve istihdamı artırması açısından avantaj sağlayabilir.

Çevre Dostu Prodüksiyon Kontrol Listesi

Çevre Dostu Prodüksiyon Kontrol Listesi

ÖN HAZIRLIK	
Prodüksiyonun olası karbon ayak izi hesaplaması yapıldı. Azaltım stratejisi tasarlandı.	
Ekibe sürdürülebilir uygulamaların önemi hakkında bilgi verildi.	
Departmanlara göre sürdürülebilir uygulamalar planlaması yapıldı.	
Raporlamayla görevli kişi belirlendi ve departman amirlerine gerekli verilerin nasıl toplanacağı açıklandı.	
Çekim planlaması enerji verimliliği esasına göre düzenlendi.	
Ofis çalışmalarında enerji verimliliği esas alındı ve takibiyle ilgili kişiler bilgilendirildi.	
Ofis çalışmalarında atık yönetimi esas alındı ve takibiyle ilgili kişiler bilgilendirildi.	
ENERJİ VERİMLİLİĞİ	
Şebeke elektrik kaynakları araştırıldı ve öncelikli kullanılması için planlama yapıldı.	

Çevre Dostu Prodüksiyon Kontrol Listesi

Jeneratör kullanımını minimize edecek şekilde çekim planlaması yapıldı.	
Ekipten en az bir kişi, kullanılmadığı esnada cihazları ve ışıkları kapatmakla görevlendirildi.	
Aydınlatma amacıyla LED lambalar kullanıldı.	
ATIK YÖNETİMİ	
Yemek planlaması yapıldı, aşırı üretim ve gıda israfı önlendi.	
Yemek servisinde çevre dostu malzemeler kullanıldı.	
Artan gıda çöpe atılmadı, değerlendirildi.	
Pet şişe su kullanılmadı.	
Karton bardak kullanılmadı.	
Doğa dostu ambalajlı ürünler tercih edildi.	

Çevre Dostu Prodüksiyon Kontrol Listesi

Kağıt basımı azaltıldı, dijital paylaşımlar yapıldı.	
Geri dönüştürülmüş kağıt kullanıldı.	
Doğada çözünür hijyen malzemeleri tercih edildi.	
Doğal içerikli makyaj malzemeleri tercih edildi.	
Yeni kostüm alımı azaltıldı, ikinci el kullanıldı.	
Sürdürülebilir tekstil ürünleri kullanıldı.	
İkinci el dekor ve aksesuar kullanılarak yeni tüketim azaltıldı.	
Yeni dekorların inşasında doğa dostu malzeme kullanıldı.	
Atıklar geri dönüşüm için ayrıştırıldı ve yetkili birimlere ulaştırıldı.	

Çevre Dostu Prodüksiyon Kontrol Listesi

ULAŞIM VE KONAKLAMA	
Özel araç kullanımı azaltıldı ve araç paylaşımı teşvik edildi.	
Seyahatlar için sırasıyla tren, otobüs, uçak önceliği esas alındı.	
Yurt içinde havayolu ulaşımından kaçınıldı.	
Elektrikli araç temin edilmeye çalışıldı.	
Prodüksiyon öncesi hazırlık sürecinde keşif gezileri minimize edildi.	
Konaklama için ev ya da sürdürülebilirlik sertifikası veya çevre dostu politikası bulunan otel tercih edildi.	
Çekim mekanına yakın konaklama noktaları tercih edildi.	
PRODÜKSİYON SONRASI UYGULAMALAR	
Post-prodüksiyon için olası elektrik tüketimi hesaplandı. Azaltılması için çalışma saatleri planlandı.	

Çevre Dostu Prodüksiyon Kontrol Listesi

Kullanılmayan cihazlar kapalı tutuldu.	
Gereksiz materyaller bilgisayarlardan, harici belleklerden, bulut tabanlı depolardan kaldırıldı.	
Çekim sonrası kostüm, dekor ve aksesuarlar yeniden kullanılmak üzere değerlendirildi.	
DAHASI	
Prodüksiyonun nihai karbon ayak izi hesaplaması yapıldı. Olası karbon ayak izi raporu ile karşılaştırıldı ve kazanımlar hesaplandı.	
Sürdürülebilirlik uygulamaları sektör paydaşları ile paylaşıldı.	
İzleyiciler iklim ve çevre farkındalığı kampanyasına dahil edildi.	

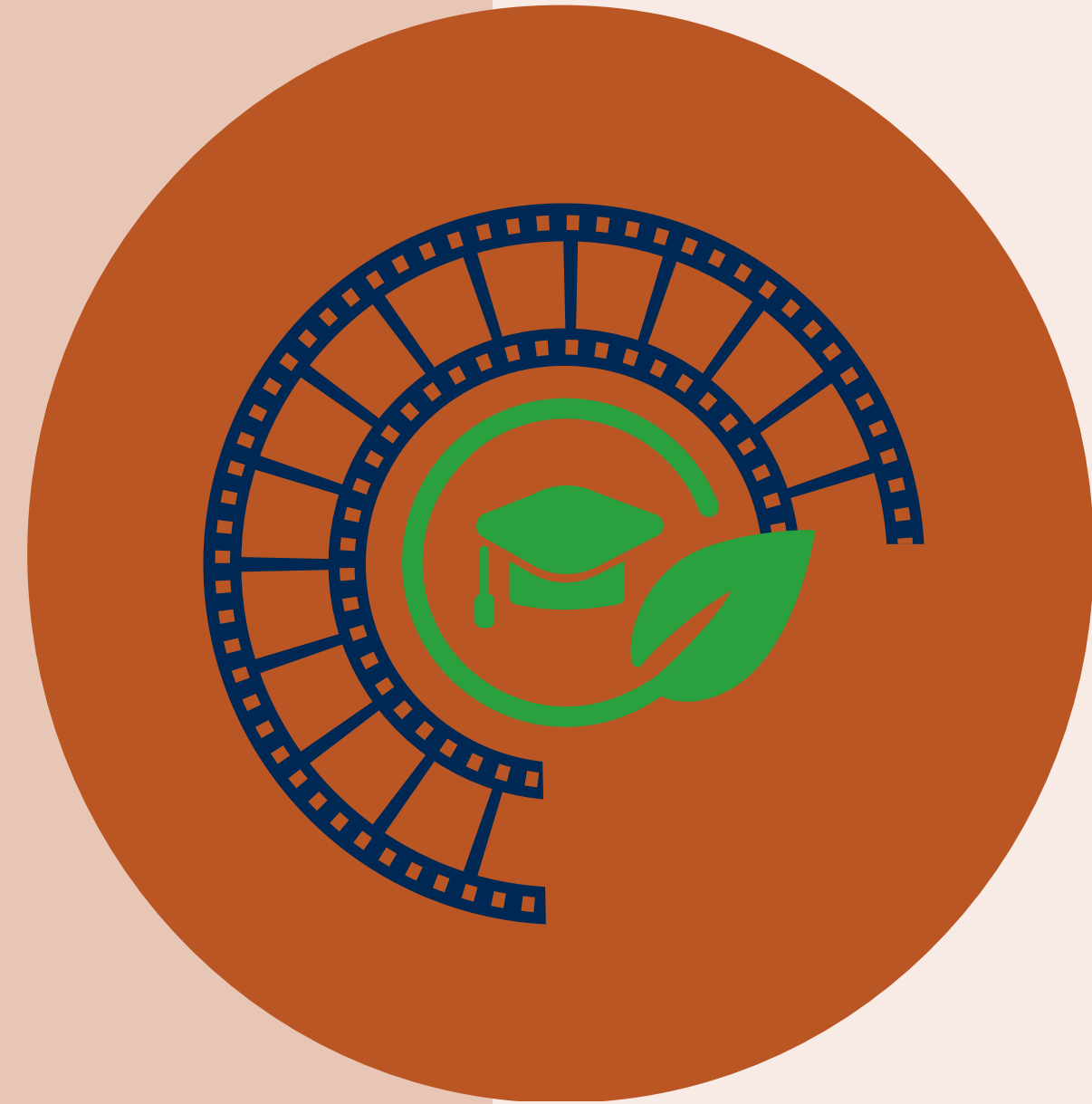
Eğitim Modülleri

Eğitim Modülleri

“Sinema ve Medya Sektörlerinde evresel Sürdürülebilirlik için Birleşmek” başlıklı proje kapsamında hazırlanan bu rehberlere ek olarak sinema-TV, medya ve iletişim gibi bölümlerde okuyan öğrencilere, eğitimcilere ve sektör çalışanlarına özel üç ayrı eğitim modülü geliştirildi.

Dr. Ekin Gündüz  zdemirci ve Nurten Bayraktar tarafından hazırlanan modüller BAFTA albert’ın eğitim ortaklarından Londra Brunel  niversitesinden Dr. Caroline Ruddell ve Niki Ashby'nin danışmanlığında, bir diğer eğitim ortağı olan Birmingham  niversitesinden Dr. Richard Langley’in değerlendirmesiyle tamamlandı.

Bu rehberler, hazırlanan eğitim modülleri için de birer kaynak niteliği taşıyor. Eğitim modüllerinin içerik  zetleri devam eden sayfalarda yer alıyor.

PROFESYONELLERE YÖNELİK EĞİTİM MODÜLÜ

Amaç: Bu eğitim; film ve medya sektöründe çalışanların iklim krizinin ve çevre sorunlarının etkilerini anlamalarına, film üretiminde karbon ayak izini azaltma stratejilerini öğrenmelerine ve içerikte sürdürülebilirliği vurgulayarak sektörün iklim krizi farkındalığı geliştirmedeki rolünü güçlendirmeyi amaçlar.

İçerik: İklim krizinin etkileri ve yönetimi, sürdürülebilir film üretimi, karbon ayak izini azaltma, iklim krizi ve çevre konularını film ve medya içeriğine entegre etme stratejileri sunar.

Öğrenme Çıktıları

Eğitim sonunda katılımcılar;

- İklim krizinin nedenlerini ve etkilerini anlayabilir.
- İklim yönetimi ve politika çerçeveleriyle eleştirel bir şekilde etkileşimde bulunabilir.
- Temel etmenleri tanımlayarak kendi karbon ayak izlerini değerlendirebilir.
- Karbon azaltma stratejileri kullanarak film üretiminde sürdürülebilir uygulamalar planlayabilir.
- Çevre dostu davranışları normalleştiren ve iklim ile çevre sorunlarını doğru bir şekilde temsil eden içerikler geliştirebilir.
- Medya ve kültürel liderlik aracılığıyla çevresel sürdürülebilirlik için savunuculuk yapabilir.

Eğitim İçeriği

1. KISIM: İklim Krizi ve İklim Krizinin Film ve Medya Sektörüyle İlişkisi
2. KISIM: Film ve Medya Sektörünün Geleceği İçin Sürdürülebilirlik
3. KISIM: Sonuç ve Değerlendirme

Ölçme ve Değerlendirme: Eğitimde verilen görevler; bir grup tamamlandı/tamamlanmadı ve bir grup puanlama ölçeğine dayalı quizler ve ödevler olarak iki farklı şekilde değerlendirilir.

ÖĞRENCİLERE YÖNELİK EĞİTİM MODÜLÜ

Amaç: Bu eğitim; sinema-TV, medya ve iletişim gibi lisans bölümleri öğrencilerine iklim krizi, çevre sorunları ve film ile medya üretiminde sürdürülebilir uygulamalar hakkında temel bilgi ve beceriler kazandırarak gelecekte çevre bilincine sahip kararlar almalarını sağlamayı hedefler.

İçerik: Bu eğitim iklim krizi, çevresel zorluklar ve film ile medya üretiminde sürdürülebilir uygulamaların temel prensiplerini ele alır.

Öğrenme Çıktıları

Bu eğitimin sonunda öğrenciler;

- İklim krizi ve film ile medya üretiminin çevresel etkileri hakkında temel bilgileri kavrar.
- Kişisel ve profesyonel karbon ayak izini azaltma yollarını tespit eder.
- Film ve medya üretiminde sürdürülebilir temel uygulamalarını basit düzeyde planlayabilir.
- Çevresel sürdürülebilirliği destekleyen medya içerikleri üretebilir.

Ders İçeriği

1. KISIM: İklim Krizini ve Film ile Medya Üretiminin Çevresel Etkisini Anlamak
2. KISIM: Sürdürülebilir Film ve Medya Üretimi Uygulamaları
3. KISIM: Sonuç ve Değerlendirme

Ölçme ve Değerlendirme: Bu dersin değerlendirme sistemi, tamamlandı/tamamlanmadı şeklinde sonuçlanan görevlerden oluşur.

EĞİTİMCİLERE YÖNELİK EĞİTİM MODÜLÜ

Amaç: Bu eğitim; sinema-TV, medya ve iletişim gibi bölümlerde film yapım eğitimi veren eğitimcilere iklim krizi, çevre sorunları ile film ve medya üretiminde sürdürülebilir uygulamaları derslerine entegre etmeleri için gerekli bilgi ve araçları sunmayı amaçlar.

İçerik: Eğitim; iklim krizi farkındalığı, film üretiminde karbon ayak izini azaltma stratejileri, sürdürülebilirliği hikaye anlatımına entegre etme ve küresel ile yerel çevresel sorunlarda yönetim ve politikanın rolünü öğretme yollarını sunarak eğitimcilerin bu bilgileri öğrencilere aktarmada nasıl rehberlik edecekleri konusunda yönlendirilmesini sağlar.

Öğrenme Çıktıları

Bu eğitimin sonunda katılımcılar;

- İklim krizinin ilkeleri ve etkileriyle ilgili temel konuları öğretebilir.
- Öğrencilerini iklim yönetimi ve politika çerçeveleri hakkında eleştirel düşünmeye teşvik edebilir.
- Öğrencilerin kendi karbon ayak izlerini ve film ile medya üretiminin çevresel etkilerini değerlendirmelerine rehberlik edebilir.
- Film ve medya üretiminde sürdürülebilir uygulamaları karbon azaltma stratejileriyle tanıtabilir.
- Çevre bilincini normalleştiren ve iklim ile çevre sorunlarını doğru bir şekilde temsil eden içerik üretme stratejileri geliştirmelerine yardımcı olabilir.
- Tüm bu konuları eğitim içeriklerine entegre ederek öğrencilerin daha kapsamlı bir anlayış geliştirmelerini sağlayabilir.

Eğitim İçeriği

1. KISIM: İklim Krizini Öğretmek
2. KISIM: Sürdürülebilirliği Film ve Medya Eğitimine Entegre Etmek
3. KISIM: Sonuç ve Değerlendirme

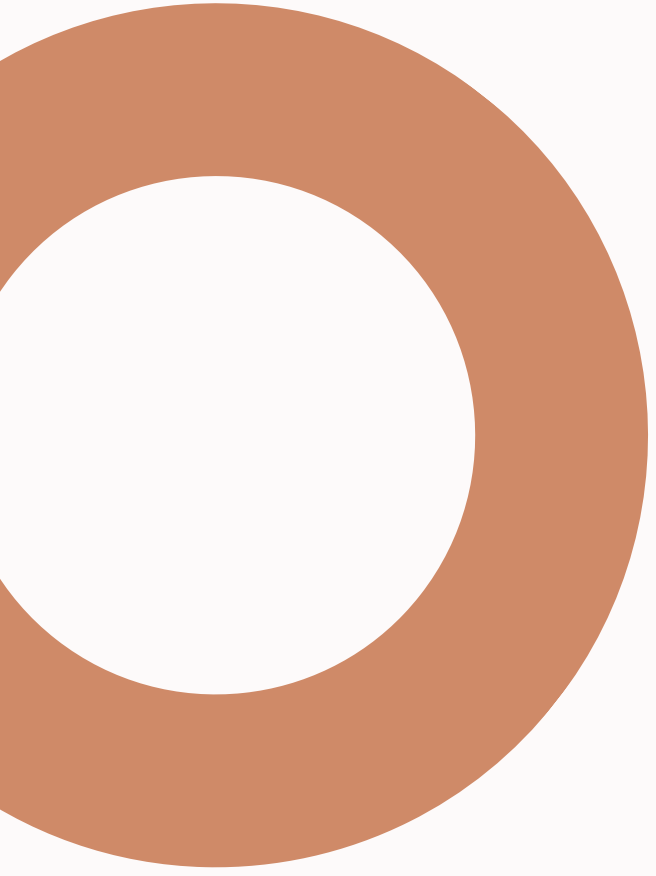
Ölçme ve Değerlendirme: Eğitimciler yansıtıcı öğretim planları, örnek incelemeleri ve müfredat geliştirme gibi görevlerle değerlendirilecek ve bu görevler tamamlandı/tamamlanmadı esasına göre incelenecektir.

Faydalanılan Kaynaklar

- Aalto Üniversitesi. (2019). [Ekosetti: A Guidebook to Sustainable Audiovisual Production in Finland.](#)
- Anadolu Ajansı. (2019). [ABD'den sonra en fazla dizi ihraç eden ülke Türkiye.](#)
- Arken Jenerator. (t.y.). [Jeneratörlerin geleceğinde sürdürülebilirliğin önemi.](#)
- BAFTA albert. (2020) [Annual Report 2019-20.](#)
- BAFTA albert. (2020). [Waste Not, Want Not - How to cut food waste on set. Reusables for Film & TV Production Sets.](#)
- BAFTA albert. (2022). [Sustainable sets and props made out of...cardboard?.](#)
- BFI, BAFTA albert ve Arup. (2020). [A Screen New Deal- a route map to sustainable film production.](#)
- BBC. (t.y.). [Case Study: Blue Lights series two: Energy, travel and on-screen portrayal.](#)
- Bigger Picture Research. (2020). [Green matters: Environmental sustainability and film production: An overview of current practice.](#)
- Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği Uygulama ve Araştırma Merkezi. (t.y.). [Karbon ayak izi.](#)
- Bozlağan, R. (2005). Sürdürülebilir gelişme düşüncesinin tarihsel arka planı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (50), s. 1011-1028.
- Casey, M. (2023). [4 in 10 adults have never heard of climate change.](#) CBS News.
- Chatham House. (2023). [Changing climate, changing diets: Pathways to lower meat consumption.](#)
- Corbett, C., & Turco, R. (2007). [Sustainability in the motion picture industry.](#) UCLA Institute of the Environment and Sustainability.
- Ecoprod. (t.y.). [ECO-PRODUCTION GUIDE for sustainable film and tv production.](#)
- Ege Üniversitesi Güneş Enerjisi Enstitüsü. (t.y.). [Yenilenebilir Enerji Kaynakları.](#)
- EkoFilm: Sürdürülebilir Yapım Platformu. (2024). [Örnek uygulama: Neandria.](#)
- Enerjisa.(t.y.). [Yeşil Enerji Sertifikası.](#)
- Erden Özsoy, C., & Dinç, A. (2016). Sürdürülebilir kalkınma ve ekolojik ayak izi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 619, s. 35-55.
- Film London, Green Screen, Interreg Europe. (2020). [Guidelines for Sustainable Filming in London.](#)
- [Film London. \(t.y.\). The Grid Project Victoria Park: Welcome Pack.](#)
- [Gavrilova, T., & Smeton, I. \(2020\). Ecological crisis and sustainability: The need for systemic change. *Filosofija. Sociologija*, 31\(2\), s. 158-168.](#)
- [Green Film. \(2022\). Rating system for sustainable film production: Productions, ed. 02.](#)
- [Green Screen, Interreg Europe. \(t.y.\). Sustainable Development Goals: Guide for the filming sector.](#)
- [Green Shooting Workgroup, Federal Government Commissioner for Culture and the Media, German Federal Film Board, & Film Funding Institutions of the Federal States. \(2023\). Ecological standards for German cinema, TV, and online/VoD productions.](#)
- [Independent Cinema Office, The National Lottery, BFI, Julie's Bicycle. \(t.y.\) Green Cinema Toolkit.](#)

Faydalanılan Kaynaklar

- Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). (2023). [Sixth assessment report cycle](#).
- International Labour Organization (ILO). (t.y.). 24 million jobs to open in the green economy.
- Kapadokya Üniversitesi. (t.y.). [Ayrı Dünyalar: Üç Olası Daha Sıcak Dünyanın Hikayesi](#).
- McKenna, Katie. (2023). [Sustainable Fashion in TV and Film](#).
- Monserrate, S. G. (2022). [The Staggering Ecological Impacts of Computation and the Cloud](#).
- National Film Institute Hungary. [Green Light to Sustainable Film Production](#).
- National Institutes of Health. (2023). [Health benefits of sustainable living](#).
- Ono, T., & Kumagai, S. (2019). [Effects of Light on Human Circadian Rhythm and Sleep](#). Frontiers in Neuroscience, 13, 89.
- Özdemirci Gündüz, E. (2016). [Greening the Screen: An Environmental Challenge](#). Humanities, 5, 35.
- Özkaya, S. Y. (t.y.). [Yenilenebilir Enerji Kaynakları](#).
- Raji, K. (2022). [Karbon dengeleme: Bir yeşil badana biçimi mi?](#) (çev. E. Arca). İklim Haber.
- Sakarya Pehlivan, A. (2023). [Türk dizi sektörünün hedefindeki yeni dev ülke](#). Ekonomist.
- Saunois, M., vd. (2020). [The global methane budget 2000–2017](#). Earth System Science Data, 12(3), s. 1561–1623.
- SPA (Sustainable Production Alliance). (2021). [Carbon emissions of film and television production](#).
- Statista. (t.y.). [Video streaming \(SVOD\) - worldwide](#).
- Monserrate, S.G. (2022). [The Staggering Ecological Impacts of Computation and the Cloud](#).
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2018). [Görsel hizmetler sektörünün geliştirilmesi çalışma grubu raporu](#).
- T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2023). [İklim değişikliği azaltım stratejisi ve eylem planı \(2024-2030\)](#).
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. (t.y.). [Yenilenebilir Enerji: Kaynaklar: Güneş](#).
- T.C. Ticaret Bakanlığı. (t.y.). [AB Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması \(AB SKDM\) bilgi notu](#).
- Turkish Airlines. (t.y.). [CO2mission](#).
- Türk Standartları Enstitüsü. (t.y.). [Sürdürülebilir Turizm Belgelendirmesi](#).
- UNESCO. (2022). [Building on the 2021 International Year of Creative Economy for Sustainable Development through consolidated action](#).
- Ülgen, S. B. (2022). [Yaratıcı endüstrileri teşvik etmenin uzun vadeli faydaları olacak](#). HBR Türkiye.
- World Economic Forum. (2024). [The future of green jobs: skills for growth](#).
- WWF Türkiye. (2023). Limit Aşım Günü.
- WWF. (2022). [Living Planet Report 2022: Building a Nature-Positive Society](#).

EKO**FILM**
SÜRDÜRÜLEBİLİR YAPIM PLATFORMU

 ekofilmplatformu.com

ÇEVRE DOSTU SÜRDÜRÜLEBİLİR FİLM YAPIMI

PRODÜKSİYON REHBERİ

Film yapımının her aşamasında çevreye zarar veren etkileri azaltma ve sektörde ekolojik duyarlılığı artırma çabaları "çevre dostu", "sürdürülebilir" veya "yeşil" film yapımı olarak bilinir. Sinema, televizyon ve dijital platformlar için üretilen film, dizi ve reklam yapımlarını kapsayan bu yaklaşım sadece doğaya yönelik değil; toplumsal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirlik hedeflerini de içerir.

Sürdürülebilirlik ekolojik kaygılarla gündeme gelen bir kavram olsa da adil çalışma koşulları, sosyal ve kültürel kapsayıcılık, finansal kaynaklara erişim gibi birçok boyutu barındırır. Bu rehber, Türkiye'de film yapımının çevresel sürdürülebilirlik boyutuna odaklanıyor. Çevresel sürdürülebilirlikteki ilerlemeler zamanla sosyal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirlik hedeflerine de katkı sağlayacak ve birbirleriyle etkileşim içinde gelişecektir.

Çevre Dostu, Sürdürülebilir Prodüksiyon Rehberi, sektörün geleceğine yön verecek temel adımları atmanıza yardımcı olacak niteliktedir.

